

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Bakalářská práce

Česká republika a euro

Vojtěch Tomášek

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Vojtěch Tomášek

Ekonomika a management
Provoz a ekonomika

Název práce

Česká republika a euro

Název anglicky

The Czech Republic and Euro

Cíle práce

Hlavní cíl práce vychází z aktuální diskuze kolem přijetí, resp. nepřijetí společné měny euro a vstupu ČR do eurozóny. Názorová hladina je zkoumána především u mladé generace – vysokoškolských studentů v rámci ČZU v Praze. Vedlejší cíle práce zahrnují nejen uvedení teoretických aspektů, ale i praktických projevů existence měnové unie, stanovení výhod a nevýhod měnové unie a zkoumání případných rozdílů v názorech na euro mezi studenty čtyř vybraných fakult.

Metodika

Pro výsledky bakalářské práce bude vytvořeno dotazníkové šetření, bude se jednat o kvantitativně orientovaný výzkum. Budou použity uzavřené nebo polouzavřené otázky vždy pouze s jednou možnou odpovědí. Počty jednotlivých odpovědí budou nejdříve popsány pomocí kruhových diagramů, následně bude vytvořena analýza v programu Microsoft Excel, čímž budou zjištěny výsledky na všechny výzkumné otázky.

Doporučený rozsah práce

50-60 stran

Klíčová slova

euro, eurozóna, měnová unie, Evropská unie, dotazníkové šetření, Česká republika, společná měnová politika, implementace, teorie optimální měnové oblasti

Doporučené zdroje informací

BALDWIN, R E. – WYPLOSZ, C. *Ekonomie evropské integrace*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-1807-1.

BALDWIN, R E. – WYPLOSZ, C. – ŠAROCH, S. *Ekonomie evropské integrace*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4568-8.

CIHELKOVÁ, Eva. *Nový regionalismus: teorie a případová studie (Evropská unie)*. V Praze: C.H. Beck, 2007. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7179-808-8

KALÍNSKÁ, Emilie. *Mezinárodní obchod v 21. století*. Praha: Grada, 2010. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-3396-8

LACINA, L. – MENDELOVA ZEMĚDĚLSKÁ A LESNICKÁ UNIVERZITA. *Měnová integrace : náklady a přínosy členství v měnové unii*. V Praze: C.H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-560-5.

SVATOŠ, M. *Zahraniční obchod : teorie a praxe*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2708-0.

Předběžný termín obhajoby

2020/21 ZS – PEF (únor 2021)

Vedoucí práce

prof. Ing. Ivana Boháčková, CSc.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomiky

Konzultant

xx

Elektronicky schváleno dne 27. 11. 2020

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 29. 11. 2020

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 29. 11. 2020

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci „Česká republika a euro“ jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 30.11.2020

Vojtěch Tomášek

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval Ing. Ivaně Boháčkové, CSc. za odborné vedení mé bakalářské práce, konstruktivní kritiku, ochotu a vstřícný přístup, jež mi věnovala po celou dobu tvorby této práce.

Česká republika a euro

Abstrakt

Tématem bakalářské práce je Česká republika a euro se zaměřením na povinnost vstupu České republiky do eurozóny. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. V teoretické části práce je popsána problematika spojená s Hospodářskou a měnovou unií Evropské unie a charakteristika vybraných pojmů potřebných k porozumění tématu. Jsou zde vypsány různé formy měnových unií, historie Hospodářské a měnové unie a také kritéria potřebná ke vstupu do eurozóny. V poslední podkapitole teoretické části jsou vypsány všechny členské státy Evropské unie. Ty země, které jsou již členy eurozóny, jsou uvedeny včetně roku přijetí eura za národní měnu. Praktická část se opírá o dotazníkové šetření, které bylo k práci zpracováno. Jsou zde graficky znázorněny procentuální zastoupení jednotlivých odpovědí, následně jsou zodpovězeny odpovědi na výzkumné otázky, které byly před zadáním šetření zvoleny. Praktická část je zakončena shrnutím, které vychází z výsledků z dotazníkového šetření, které by mohlo posloužit k popsání současných názorů studentů České zemědělské univerzity v Praze na povinnost České republiky zavést euro jako národní měnu. Počty jednotlivých odpovědí, které byly v praktické části uvedeny, jsou vypsány v příloze k bakalářské práci.

Klíčová slova: euro, eurozóna, měnová unie, Evropská unie, dotazníkové šetření, Česká republika, společná měnová politika, implementace, teorie optimální měnové oblasti

The Czech Republic and Euro

Abstract

The topic of the bachelor thesis is the Czech Republic and the euro with the focus on the obligation of the Czech Republic to join the euro area. The work is divided into the theoretical and practical part. The theoretical part describes issues associated with the Economic and Monetary Union of the European Union and the characteristics of selected terms needed to understand the topic. It lists various forms of monetary unions, history of the Economic and Monetary Union and describes the conditions to join the eurozone. The last subchapter of the theoretical part lists all member states of the European Union. Those countries that are already members of the euro area are listed including the year of the adoption of the euro as the national currency. The practical part is based on a questionnaire, that was developed for this thesis. In this part, the percentage of individual answers is graphically represented and followed by the answers to previously selected research questions. The practical part ends with a summary based on the results of a questionnaire survey, which could be used to describe the current views of students of the Czech University of Life Sciences in Prague on the obligation of the Czech Republic to adopt euro as the national currency. The numbers of individual answers given in the practical part are listed in the appendix of the bachelor thesis.

Keywords: euro, euro area, monetary union, European Union, questionnaire, the Czech Republic, common monetary policy, implementation, optimal currency area theory

Obsah

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ.....	1
PODĚKOVÁNÍ	2
ČESKÁ REPUBLIKA A EURO.....	6
ABSTRAKT	6
ABSTRACT	7
1. ÚVOD.....	11
2. CÍL PRÁCE A METODIKA.....	12
2.1.CÍL PRÁCE	12
2.2.METODIKA	13
3. MĚNOVÁ UNIE EU.....	15
3.1.KRITÉRIA OCA	15
3.2.PRAKTICKÁ VÝCHODISKA MĚNOVÝCH UNÍÍ	18
3.2.1. <i>Historie Hospodářské a měnové unie</i>	20
3.2.2. <i>Maastrichtská kritéria</i>	23
3.2.3. <i>Způsob přechodu států do eurozóny</i>	25
4. DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ.....	28
4.1.ROZBOR ODPOVĚDÍ	30
4.2.ROZBOR ZÁJMU O EURO	49
4.3.SOUHRN POZNATKŮ.....	52
5. ZÁVĚR	54
6. SEZNAM LITERATURY.....	55
7. PŘÍLOHY.....	56

Seznam tabulek

TABULKA 1 - PŘEHLED ČLENSKÝCH STÁTŮ EU	17
TABULKA 2 - FAKULTA AGROBIOLOGIE, POTRAVINOVÝCH A PŘÍRODNÍCH ZDROJŮ	35
TABULKA 3 - FAKULTA LESNICKÁ A DŘEVAŘSKÁ	36
TABULKA 4 - PROVOZNĚ EKONOMICKÁ FAKULTA	36
TABULKA 5 - TECHNICKÁ FAKULTA	37
TABULKA 6 - RESPONDENTI, KTEŘÍ NEJSOU STUDENTY ANI JEDNÉ Z VYBRANÝCH FAKULT ČZU)	37
TABULKA 7 - CELKOVÝ POČET ODPOVĚDÍ	38

Seznam grafů

GRAF 1 - JAKÉ JE POHLAVÍ RESPONDENTŮ? (OTÁZKA Č. 1)	28
GRAF 2 - MAJÍ RESPONDENTI ČESKÉ OBČANSTVÍ? (OTÁZKA Č. 2)	29
GRAF 3 - JSOU RESPONDENTI V SOUČASNÉ DOBĚ STUDENTY, ČI NIKOLIV? (OTÁZKA Č. 3)	30
GRAF 4 - JSOU RESPONDENTI STUDENTY VYBRANÝCH FAKULT ČI NIKOLIV? (OTÁZKA Č. 4)	31
GRAF 5 - JSOU RESPONDENTI ZAMĚSTNANÍ, PŘÍPADNĚ V JAKÉM PRACOVNĚPRÁVNÍM VZTAHU? (OTÁZKA Č. 5)	32
GRAF 6 - JSOU RESPONDENTI SEZNÁMENÍ S TERMÍNEM EUROZÓNA NEBO EURO OBLAST? (OTÁZKA Č. 6)	33
GRAF 7 - JSOU RESPONDENTI SEZNÁMENÍ S TZV. MAASTRICHTSKÝMI KRITÉRII A PROČ JE PRO STÁTY EVROPSKÉ UNIE POVINNÉ JE PLNIT? (OTÁZKA Č. 7)	33
GRAF 8 - JSOU RESPONDENTI SEZNÁMENÍ SE SOUČASNOU ZADLUŽENOSTÍ EVROPSKÉ UNIE? (OTÁZKA Č. 8)	34
GRAF 9 - ZNAJÍ RESPONDENTI SOUČASNÝ POČET ČLENSKÝCH STÁTŮ EVROPSKÉ UNIE (9/2020)? (OTÁZKA Č. 9)	35
GRAF 10 - ZNAJÍ RESPONDENTI MĚSTO, KDE SÍDLÍ EVROPSKÁ CENTRÁLNÍ BANKA? (OTÁZKA Č. 10)	35
GRAF 11 - JAKÁ JE PODLE RESPONDENTŮ NEJVĚTŠÍ VÝHODA PRO STÁT PŘI ZAVEDENÍ EURA JAKO NÁRODNÍ MĚNY V ČR? (OTÁZKA Č. 11)	36
GRAF 12 - JAKÁ JE PODLE RESPONDENTŮ NEJVĚTŠÍ NEVÝHODA PRO STÁT PŘI ZAVEDENÍ EURA JAKO NÁRODNÍ MĚNY V ČR? (OTÁZKA Č. 12)	37

GRAF 13 - JAKÁ JE PODLE RESPONDENTŮ NEJVĚTŠÍ VÝHODA PRO OBČANA PŘI ZAVEDENÍ EURA JAKO NÁRODNÍ MĚNY V ČR? (OTÁZKA Č. 13).....	38
GRAF 14 - JAKÁ JE PODLE RESPONDENTŮ NEJVĚTŠÍ NEVÝHODA PRO OBČANA PŘI ZAVEDENÍ EURA JAKO NÁRODNÍ MĚNY V ČR? (OTÁZKA Č. 14)	39
GRAF 15 - JAKÁ JE PODLE RESPONDENTŮ NEJVĚTŠÍ VÝHODA PRO FIRMY PŘI ZAVEDENÍ EURA JAKO NÁRODNÍ MĚNY V ČR? (OTÁZKA Č. 15).....	40
GRAF 16 - JAKÁ JE PODLE RESPONDENTŮ NEJVĚTŠÍ NEVÝHODA PRO FIRMY PŘI ZAVEDENÍ EURA JAKO NÁRODNÍ MĚNY V ČR? (OTÁZKA Č. 16).....	41
GRAF 17 - SOUHLASÍ RESPONDENTI SE SETRVÁNÍM ČESKÉ REPUBLIKY V EVROPSKÉ UNII? (OTÁZKA Č. 17).....	42
GRAF 18 - SOUHLASÍ RESPONDENTI S BREXITEM (VYSTOUPENÍ VELKÉ BRITÁNIE Z EU)? (OTÁZKA Č. 18).....	42
GRAF 19 - SOUHLASÍ RESPONDENTI Z POHLEDU OBČANA S PŘIJETÍM EURA JAKO NÁRODNÍ MĚNY V ČESKÉ REPUBLICCE? (OTÁZKA Č. 19).....	43

1. Úvod

V současné době je všemi médii rozebírána budoucnost Evropské unie. Z velké části to může být jejím zasahováním do podnikání, kde jde například o regulaci prodeje některých potravinářských výrobků a podobně. Větší zásahy ale přicházejí do oblasti politiky suverenity států, kdy v několika případech Evropská unie prokazatelně omezila rozhodovací pravomoci jednotlivých členských států EU. V současnosti se může jednat například o přijetí nelegálních migrantů z Blízkého východu a s tím spojené kvóty, kdy jsou státy nepřímo ovlivňovány Evropskou unií. Česká republika je součástí Evropské unie a každý občan se setkal alespoň s jedním zákonem, který ho jakýmkoliv způsobem ovlivnil. Někteří občané to mohou pociťovat více, jiní méně. Velká část lidí považuje novely EU za zasahování do svého soukromí a osobní svobody. Jedním z velkých témat bylo například vydání GDPR pro ochranu občanů, bohužel spousta lidí toto označuje za přítěž a za zbytečnost. Jedno téma, které by se ale opravdu dotklo každého občana, je právě euro a jeho přijetí Českou republikou za národní měnu. Například v Německu si dle průzkumní agentury Forsa v roce 2013 přálo návrat k německé marce pouze 27 % občanů [1], v posledních dnech se ale objevují jiné informace, které tvrdí opak. Neobsahují však žádný zdroj, takže se pravděpodobně může jednat pouze o falešné informace. Oproti tomu v Itálii prokazatelně roste nostalgie po národní měně, po italské liře. Můžeme to vyčíst například ze situace na politické scéně, kde senátor Gianluigi Paragone vstupuje do voleb se stranou, která si za hlavní cíl vytkla vystoupení z Evropské unie. Vysvětluje to tím, že euro bylo vytvořeno na míru německé ekonomice a Itálii pouze škodí [2]. Koneckonců i v České republice se poslední roky objevují touhy některých voličů, abychom vystoupili z EU a tím se zbavili povinnosti o euru vůbec uvažovat. Řada lidí je obeznámena se současnými problémy Evropské unie a zároveň ví o závazku České republiky, že musí přijmout euro za svou měnu. Kdy a za jakých podmínek je to možné, je podrobně rozepsáno v teoretické části. Jaký názor ale mají studenti České zemědělské univerzity a ostatní občané České republiky na přijetí eura v ČR? Tomuto problému je věnována praktická část bakalářské práce.

2. Cíl práce a metodika

2.1.Cíl práce

Problematika eura je již od vstupu České republiky do Evropské unie aktuální téma, které je pravidelně probírané poslanci ve sněmovně. Některé politické strany si dávají za cíl před každými volbami vyřešit otázku ohledně eura, přijmout jej nebo naopak usilují o vystoupení z Evropské unie. V souvislosti se setrváním ČR v Evropské unii se váže povinnost České republiky přijmout euro za národní měnu, proto je prvním cílem práce popsat současnou problematiku. Následně je cílem práce zjistit reálný zájem mezi občany České republiky o vstup do eurozóny. Jsme vázáni na Maastrichtskou smlouvu, která nám povinnost k připojení do euro oblasti nakazuje. Je ale ekonomicky prosperující pro Českou republiku usilovat o změnu měny, zvláště v období, kdy eurozóna ztrácí na prestižnosti? K odpovědi bylo vytvořeno dotazníkové šetření, které směřovalo především na sběr odpovědí mezi studenty České zemědělské univerzity v Praze. K šetření byly stanoveny tři vedlejší cíle:

- ověřit, zda existují rozdíly v názorech na přijetí eura Českou republikou za národní měnu mezi studenty čtyř vybraných fakult ČZU.
- zjistit, zda existují rozdíly mezi respondenty, kteří mají informace o problematice EU a těmi, kteří o EU nejsou informovaní.
- Zjistit, zda studenti Provozně ekonomické fakulty jsou informovanější než studenti jiných fakult ČZU.

V návaznosti na tyto cíle byly stanoveny čtyři hypotézy:

- V současné době většina respondentů nemá zájem o přijetí eura.
- Pokud budou nějaké rozdíly zjištěny, tak především mezi studenty ekonomických studií a ostatními fakultami.
- Pokud nějaké rozdíly budou zjištěny, tak ti informovaní respondenti nebudou mít zájem o euro z důvodu ekonomických problémů jak České republiky, tak Evropské unie.
- Vzhledem k vybranému studijnímu oboru by studenti PEF měli mít správné aktuální informace o EU, rozdíly by se zde tedy měly objevit.

2.2. Metodika

V první řadě byla zpracována teoretická část, v níž se jednalo o studium literatury a kompletní nastudování problematiky spojené s vlastním tématem bakalářské práce. Při sepisování teorie byla použita metoda deskripce, která se využívá k popisu daného problému a jeho relevantní charakteristiky a bývá využívána téměř u všech odborných prací a textů.

V praktické části bylo vypracováno dotazníkové šetření, ze kterého lze vyčíst zájem či nezájem občanů, především studentů České zemědělské univerzity, o přijetí eura jako národní měny Českou republikou. Jedná se o kvantitativně orientovaný výzkum obsahující devatenáct uzavřených nebo polootevřených otázek vždy pouze s jedinou možnou odpovědí. Šetření je teoreticky rozděleno na čtyři části, kterými jsou – stanovení problému, formulace hypotézy, testování hypotézy a vyvození závěru [3]. První částí, stanovením problému, se zabývá teoretická část, jedná se o podrobné rozebrání problematiky spojené s potenciálním zavedením nové měny v České republice. Jako formulace hypotézy byl zvolen předpoklad, že zájem o euro mezi českými studenty příliš velký nebude. Pro testování hypotézy byl vytvořen již zmíněný dotazník, který dále zjišťuje, jakým způsobem jsou studenti čtyř vybraných fakult informováni o problematice společné měny v rámci měnové unie EU. K výzkumu byly vybrány pouze čtyři fakulty – Provozně ekonomická fakulta, Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů, Fakulta lesnická a dřevařská a Technická fakulta. Bylo tak rozhodnuto z důvodu dobré dosažitelnosti respondentů, zároveň mají tyto fakulty největší počet studentů na ČZU. Jde o čtyři stěžejní fakulty České zemědělské univerzity v Praze. Zároveň je zkoumáno, zda existují významné rozdíly v názorech na přijetí eura mezi lidmi, kteří studují na vybraných fakultách České zemědělské univerzity, a těmi, kteří nejsou studenty z žádné z vybraných fakult. Minimální počet respondentů byl stanoven na 150 lidí, konečný stav je 156 odpovídajících. Dotazník je rozdělen na čtyři na sebe navazující bloky. První část se týká identifikace respondenta, tedy pohlaví, zda respondent má české občanství, přibližný věk (identifikován pouze bakalářským nebo magisterským studiem, případně respondent vypíše zaměstnání nebo jiné současné studium), studovaná fakulta ČZU (pokud je studentem dané univerzity) a informace o jeho stavu zaměstnání (brigáda, podnikatel apod.) Druhá část je zaměřená na informovanost respondentů o Evropské unii, zda znají pojem eurozóna, vědí, k čemu slouží Maastrichtská kritéria, jsou seznámeni se zadlužeností EU, znají současný přesný počet států EU a zda vědí, kde sídlí Evropská centrální banka. Další

část se zabývá názory na výhody a nevýhody zavedení eura v České republice ve třech ekonomických oblastech – stát, občan a firma. Zde si respondenti mohou vybrat jednu z vypsáných možností, případně vypsát odpověď podle své vlastní informovanosti. Poslední stěžejní částí dotazníku jsou názory na současnou situaci spojenou s eurem, tedy zda respondenti souhlasí se setrváním České republiky v EU, s Brexitem a pokud mají-li zájem o uznání eura jako národní měny v České republice.

Dotazníky byly vzhledem ke stávajícím státním nařízením ohledně nemoci covid-19 distribuovány pouze v elektronické podobě. Lze je stále dohledat na internetové adrese: <https://forms.gle/TG24RsGRjPPowY8eA>. Upřednostňovány byly sociální sítě a s tím propojené skupiny daných fakult. Ve sdílení byli samozřejmě nápomocní i kolegové z jiných fakult, protože student Provozně ekonomické fakulty nemůže mít přístup k ostatním studijním oborům.

Po ukončení šetření proběhla analýza odpovědí na otázky položené v dotazníku, v níž byla v první řadě jejich četnost vyjádřena v procentech. K názornější prezentaci výsledků byly použity kruhové diagramy s procentuálním zastoupením jednotlivých odpovědí. V textu jsou ke každému grafu vypsány i přesné počty odpovědí. Pomocí této analýzy byly zjištěny výsledky odpovídající na první výzkumnou otázku, zda je mezi studenty čtyř vybraných fakult České zemědělské univerzity a ostatními respondenty reálný zájem o přijetí eura. Mezi ostatními respondenty jsou studenti jiné fakulty ČZU, dokonce i rozdílných škol nebo taková, kteří již mají dostudováno. Následně byla pomocí programu Microsoft Excel vypočítána přesná číselná zastoupení jednotlivých odpovědí, podle kterých byly zjištěny výsledky odpovídající na další tři výzkumné otázky. První z nich se týkala případných rozdílných názorů na euro mezi studenty čtyř již zmiňovaných fakult. Druhá otázka zjišťovala, zda existují nějaké rozdíly na přijetí eura mezi respondenty, kteří mají aktuální informace o Evropské unii, oproti těm, kteří jsou neinformovaní. Poslední výzkumná otázka ověřovala, zda jsou studenti Provozně ekonomické fakulty informovanější než respondenti z ostatních fakult.

Bakalářská práce byla sepsána pomocí textů, které byly nastudovány a jsou dostupné v příložené bibliografii v poslední části. Konečné počty odpovědí, ze kterých se vycházelo a byly použity v praktické části, jsou vytvořeny pomocí internetového dotazníku a lze je nalézt v příloze k práci vypočítané v Microsoft Excel.

3. Měnová unie EU

3.1. Kritéria OCA

Pokud je ve státě nebo ve společenství zavedena společná měna, jednotná úroková sazba a jednotný měnový kurz vůči zbytku světa, obvykle bývá společenství či stát řízen jedinou centrální bankou. Tak to ale není v případě Evropské měnové unie. Každý stát Evropské unie má stále svou centrální banku. Zakládající členové EMU se k tomu rozhodli především z toho důvodu, aby zabránili propouštění několika tisíc zaměstnanců. V Evropské unii tedy působí nově vytvořená Evropská centrální banka (ECB – European Central Bank) na stejné úrovni jako centrální banky členů eurozóny [4]. Ponechání jednotlivých centrálních bank ale nad sebou nechává spoustu otázek především z toho důvodu, že není jasné, kdo je zodpovědný za to, aby hýbal kurzem vůči ostatním měnám. S tím vzniká otázka, zda Evropa je (resp. byla) optimální měnovou oblastí a je-li připravena na zavedení nové měny?

Pro vznik jakékoliv měnové unie by měla být vytvořena kritéria, která by měla napovědět, kdy je vhodné na daném území usilovat o společnou měnu a kdy nikoliv. V Evropské unii tomu měla pomoci tzv. kritéria OCA (Optimal Currency Area), neboli kritéria optimální měnové oblasti. Po vyhodnocení se dozvíme, zda je opravdu ekonomicky výhodné zavádět euro, nebo se jednalo spíše o politickou hru. Kritéria by se dala rozložit na dvě podskupiny, v nichž jsou tři hospodářská a tři politická kritéria.

První kritérium bylo navrženo Robertem Mundellem, který jako první vůbec zmínil pojem OCA. Pojednává o mobilitě pracovní síly a kapitálu a myšlenka spočívá v tom, že náklady vynaložené na společnou měnu budou sníženy, pokud by produkční faktory (kapitál a pracovní síla) byly zcela mobilní (přemístitelné) přes hranice. Obvykle se předpokládá, že kapitál je mobilní, překážka tedy tkví v nedostatku mobility pracovní síly. Kritérium tedy popisuje, že optimální měnová oblast se může vytvořit pouze tam, kde se pracovní síla může volně pohybovat. V překladu to znamená, že pokud v jednom státě nastane nepříznivý ekonomický vývoj (např. pokud je v jedné zemi vysoká nezaměstnanost) dostávají se automaticky do ekonomických problémů i další státy ze stejného měnového společenství. Čelí tak na úkor druhých inflačním tlakům. To by se vyřešilo právě přesunem nevyužitých produkčních faktorů z poškozené země do ostatních členských států. Snížily by se asymetrické šoky jednotlivých členů a zároveň by nebyla nutná změna cen ani mezd v žádných členských státech. Mundellovo kritérium se tedy soustřeďuje na schopnost

„stěhovat se za prací“, tedy ochotu pracovní síly stěhovat se v reakci na hospodářské šoky. Je to naprosto smysluplné. Proč by nezaměstnanost v jedné části měnové unie měla růst a na druhé straně by v jiné části měl být nedostatek pracovní síly pro uspokojení poptávky? Zde nastává problém v diferenciaci Evropy, kdy je pro spoustu lidí těžší stěhovat se mezi jednotlivými státy oproti stěhování se za prací v rámci jedné země. Nejčastějšími problémy přesunu pracovní síly bývají jazykové a kulturní odlišnosti, které v eurozóně neusnadňují ani úřady. Dalším důkazem diferenciaci může být rozdílnost v kvalitě a způsobu výroby zboží, které se mohou v daných členských státech lišit. Mobilita pracovní síly ovšem není všelékem a nespasí celý osud eurozóny, je však faktorem snižujícím náklady asymetrických hospodářských šoků v měnové unii.

Druhým kritériem zabývajícím se optimální měnovou oblastí je tzv. kritérium diverzifikace. Dle některých zdrojů může být uváděno jako Kenenovo kritérium. Popisuje, že optimální měnovou oblast tvoří státy, které mají široce diverzifikovanou výrobu a vývoz a jsou podobné struktury. Peter B. Kenen popisuje, že v oblastech, které mají podobnou strukturu výroby (zemědělské výrobky, nerostné suroviny a zpracovatelské produkty) a které jsou diverzifikované, se dá předpokládat nižší výskyt asymetrických šoků oproti oblastem, které se v produkci soustřeďují pouze na jednu výrobní činnost. Evropská unie tedy usiluje o to, aby Evropa byla diverzifikovaná a měla tak širší možnosti výroby a vývozu. V roce 1995 byl vypracován tzv. index rozdílnosti evropského obchodu, který zkoumá, jak se liší struktura obchodu každé země Evropské unie oproti Německu, jež sloužilo jako referenční bod. Index rozdílnosti například ukázal, že největší diverzifikace je mezi Norskem a Německem, protože v norském obchodu dominuje ropa a ryby, Norsko nechce nabízet spolupráci v produkci v jiných oblastech a nemá tedy zájem o vstup do společné EU, a tudíž ani do měnové unie [5].

Třetím a posledním ekonomickým kritériem je tzv. McKinnovo kritérium, nebo-li otevřenost ekonomiky. Říká nám, že optimální měnovou oblast mohou tvořit pouze ty země, které jsou velmi otevřené obchodu a zároveň mezi sebou úzce spolupracují (obchodují). Znamená to, že pokud daný stát měnové unie vyrábí jednoduché zboží, které je po celém světě téměř totožné (např. papír), zboží má v celé unii stejnou či velmi podobnou cenu. Ceny jsou tedy do značné míry nezávislé na měnovém kurzu. Kritérium připouští, že pokud je ekonomika malá a otevřená obchodu, nemá velkou schopnost ovlivňovat světové ceny svého

zboží. Země nebo unie tedy nemá nezávislou měnu na ostatních měnách a ekonomika není ohrožena takovou ztrátou v případě mírných hospodářských šoků [5].

Čtvrtým, tedy prvním politickým kritériem OCA jsou fiskální transfery. Toto kritérium vysvětluje, že optimální měnovou oblast mohou tvořit pouze země, které se předem dohodly na vzájemné kompenzaci hospodářských šoků. V praxi to funguje tak, že pokud je jeden ze států měnové unie poškozen náhlým hospodářským šokem (živelní katastrofy, virus atd.), Evropská unie ihned do ekonomického problému zasahuje, čímž ale hrozí, že nezasažené státy budou platit ztrátu na úkor těch zasažených. Účelem je zmírnit hospodářské šoky [5].

Předposledním kritériem jsou jednotné priority, tedy otázka, zda má smysl pro evropské státy tvořit společnou měnu a zda členové Evropské unie mají podobnou vizi. Na první pohled se státy velmi liší. V současné době na jedné straně stojí například Německo s velmi nízkou inflací, na druhé straně jsou ekonomicky slabší státy jako Řecko a Itálie, kde je naopak inflace velmi vysoká. Podobné to může být i u zadluženosti jednotlivých států, kde např. Řecko bylo před několika lety na pokraji vyhlášení bankrotu. Otázkou zůstává, zda je opravdu takovým problémem vytvářet jednotnou měnu i na tak různorodém kontinentu, jakým bezesporu Evropa je. Pro vstup do euro oblasti samozřejmě byly ekonomicky slabší státy, kterým eurozóna zajišťuje přísun peněz v dobách jakékoliv ekonomické krize. Pro založení a vstup byly i státy se silnou ekonomikou, nízkou inflací, a především s velmi silnou politickou mocí, jako například Německo a Francie. Cílem všech států však primárně bylo zajištění makroekonomické stability, k čemu měla pomoci nezávislá Evropská centrální banka. Přesto ale všechny členské státy nesdílejí stejný názor na úplně každou problematickou oblast, která v eurozóně může nastat [4].

Posledním kritériem, které je řazeno mezi kritéria politická, je solidarita. Pojednává o tom, do jaké míry jsou občané členských států nacionalisté a jsou ochotní vzdát se svých národních hodnot ve snaze dosáhnout společných zájmů. Podobně jako u diverzifikace byl proveden průzkum londýnskou zpravodajskou agenturou Reuters v roce 2006, kdy byla pokládána otázka, zda se respondenti cítí být Evropany. U dotazníku chybí počet respondentů, nicméně výsledky pro Evropskou unii nebyly příliš příznivé. Pouze 16 % respondentů se cítí být Evropany často, 38 % občas a 43 % respondentů se tak necítí nikdy, ostatní hlasy byly neplatné [4]. Velký vliv na „evropanství“ měla například krize v Řecku, kdy zprvu bylo velké procento členských států solidární a chtěly Řecku pomoci. Po dlouhém dokazování a studiích,

kdy se ukázalo, že řecká vláda vyplácela vysoké důchody nepřiměřené ekonomické situaci své země, se většina Evropy snažila k Řecku otočit zády a odmítala jakoukoliv pomoc. Agentura Reuters dokonce uvedla, že německý bulvární deník Bild napsal „*Řekové jsou národ líných podvodníků a měli by být vyhozeni z eurozóny.*“ [7]. Celkově si tak Evropská unie v tomto kritériu určitě nevedla dle svých představ, na druhou stranu ale ani úplně nezklamala.

3.2.Praktická východiska měnových unií

Již před vznikem eurozóny bylo ve světě založeno několik měnových unií. Obecně se jedná o takovou spolupráci mezi dvěma státy, které mají společnou měnu. Jde o ekonomickou integraci, která však má mnoho forem, přičemž ne vždy měla za cíl mít v jednom společenství pouze jedno platidlo. Mohlo jít o smlouvy mezi nezávislými celky, které tvořily celní, ekonomickou nebo politickou unii nebo jen povolovaly a usnadňovaly volný obchod. Zároveň za účelem usnadnění obchodu mohlo být několika státními celky uplatňováno pravidlo, kdy byla používána stejná měna dvěma a více státy. Nemuselo se ale vždy jednat o měnovou unii. Několik takových příkladů je uvedeno níže. Pokud jde o měnové unie, jedná se především o ty formy, kde nebyla uplatňována možnost stejného platidla ve dvou či více rozdílných státech. V oblastech, kde byla uplatňována možnost stejné měny, se vůbec nemuselo jednat o měnovou unii.

Oblastí, kde bylo vytvořeno mnoho měnových unií, je Afrika. Je všeobecně známo, že se jedná o nejchudší region světa, kde je rozšířeno mnoho smrtelných nemocí. Bylo zde založeno několik unií najednou, mezi ty nejvýznamnější patří Unie řeky Mano, Západoafrická hospodářská a měnová unie, Hospodářské společenství západoafrických států, Hospodářské a měnové společenství střední Afriky, Hospodářské společenství států střední Afriky, Východoafrické společenství, Přeshraniční iniciativa, Jihoafrická celní unie, Jihoafrické rozvojové společenství a Společný trh pro východní a jižní Afriku. Ne všechny jsou však registrované u Světové obchodní organizace (World Trade Organization), jelikož nedosahují takových obchodních preferencí, aby se mohly registrovat. Všechna společenství však mají jediný cíl, kterým je usnadnit obchod a pozvednout tak ekonomickou situaci celé Afriky.

Několik společenství, která mohla dále vést k založení měnové unie, bylo založeno i na kontinentech Severní a Jižní Ameriky. Jsou jimi například Dohoda o severoamerickém volném obchodu, Středoamerický společný trh, Andské společenství národů, Společný trh

Jihu, Středoamerický integrační systém nebo Skupina tří. Všechny organizace jsou rovněž součástí ekonomické integrace a mají za úkol usnadnění obchodu.

Za zmínku stojí i organizace v asijsko-tichomořském regionu, kde mezi nejvýznamnější patří Bangkockská smlouva (v roce 2006 přejmenovaná na Asijsko-tichomořskou obchodní dohodu), Dohoda o preferenčním obchodu v jižní Asii, resp. Dohoda o preferenčním obchodu v jižní Asii a Zóna volného obchodu zemí Sdružení národů jihovýchodní Asie [8].

Pozadu samozřejmě nestála ani Evropa, kde bylo rovněž uzavřeno několik společenských smluv, které měly za úkol usnadnit mezinárodní obchod. Jednou z prvních, uzavřenou v roce 1953, byla Severská rada. Původně se jednalo o fórum, které bylo poradním orgánem pouze v otázkách hospodářské a sociální spolupráce, v roce 1971 se přidala kulturní spolupráce. Sekretariát Severské rady sídlí v Kodani. Ještě předtím byla založena Ekonomická unie mezi Belgií a Lucemburskem (v roce 1922 vstoupila v platnost), byla však vypovězena v důsledku druhé světové války v roce 1940. Během války státy BENELUXu (Belgie, Nizozemsko a Lucembursko) učinily mnoho kroků k budoucí ekonomické spolupráci. V roce 1944 byla podepsána konvence o clech, v roce 1958 pak podepsaly úplnou ekonomickou unii, která byla podepsána v Haagu a vstoupila v platnost v roce 1960. Na evropském území byla vytvořena ještě například Černomořská ekonomická spolupráce a jejím cílem bylo rozšiřování spolupráce mezi státy v oblasti Černého moře. Její sekretariát je zřízen již od roku 1994 a sídlí v Istanbulu. Za zmínku jistě stojí také Společenství nezávislých států, které bylo založeno v prosinci 1991 po rozpadu Sovětského svazu. Jeho cílem byla koordinace zahraniční a hospodářské politiky. Společenství především uznalo všem svým členskými státy hranice, nezávislost, suverenitu a rovnost, což, jak je známo, v Sovětském svazu nebylo. V otázce ekonomické integrace nebylo pozadu ani Československo a po pádu komunistického režimu v roce 1989 začalo jednat se státy Evropy, ke kterým mělo především ekonomicky a historicky blízko. Byla podepsána Středoevropská dohoda o volném obchodu mezi Československem, Polskem a Maďarskem. Smlouva byla podepsána 21. 12. 1992 a vstoupila v platnost v březnu roku 1993. Dohoda tedy neplatila pouze mezi třemi státy, nýbrž čtyřmi, jelikož Československo bylo začátkem roku rozděleno na Českou a Slovenskou republiku. Jedním z cílů bylo dostat se mezi členy Evropské unie, co se všem čtyřem zakládajícím státům podařilo [9].

3.2.1. *Historie Hospodářské a měnové unie*

Vznik Hospodářské a měnové unie dnešní Evropské unie sahá již do období po druhé světové válce, kdy se Evropa nacházela v období normalizace a evropské státy si uvědomovaly, že pokud chtějí zabránit dalšímu válečnému konfliktu, je třeba mít všechny státy provázané smlouvami o míru. Měl k tomu napomoci vznik společenství několika států, které by spolu úzce spolupracovaly a byly by na sobě závislé. V Evropské unii se jednalo o jednu z nejsložitějších ekonomických integrací, které se ve světě udály – vytvoření Evropské měnové unie trvalo čtyřicet let. Je zde významně spojené s hospodářskou politikou, což vychází již z názvu společenství. Tato část společenství je však i v dnešní době vázána spíše na mezinárodní spolupráci, proto se jedná o koordinovanou hospodářskou politiku. Měnová politika je sice často označována za vyřešenou, všichni však víme, že tomu tak úplně není. Kdyby vše bylo dle vize zakládajících států, jsou všechny členské státy v euro oblasti a mají tak uznané jedno zákonné oficiální platidlo, kterým by bylo euro. Důležitým nástrojem jednotlivých států Evropské unie tak zůstávají banky a úřady členských států, nikoliv pouze Rada Evropské unie, jak bylo původně plánováno. Státy tak stále mají možnost uplatňovat svůj vliv na měnovou politiku, i když pro stabilitu společné měny by bylo výhodnější zde využívat pouze nástroje Evropské unie. Ukazovalo se, že je Evropa různorodá, co se týče národních zájmů, odlišné tradice v uplatňování měnové politiky i provázání s politickými krizemi (změna režimů u několika evropských států). Toto všechno patří mezi faktory, které ovlivňovaly vytváření měnové politiky a vznik Evropského a měnového společenství. Všechny faktory dobře popisují období, která jsou s vytvářením HMU spojována. Jedná se o čtyři na sebe navazující etapy.

Tou první bylo období mezivládní spolupráce, které proběhlo v letech od roku 1958 do roku 1970. Docházelo pouze ke koordinaci měnových politik v rámci fungování Brettonwoodského měnového systému [10] (výsadní postavení americké ekonomiky a měny, který byl založen na pevných kurzech [11]).

Druhá etapa je označována jako období užší kooperace, která proběhla v letech 1971-1990. Došlo k novým integračním aktivitám a k sepsání návrhu prvního plánu na vytvoření společné měny a vytvoření Evropského měnového systému.

Třetí část, neboli období přípravy na zavedení jednotné evropské měny, od roku 1990 do roku 1998, je spjata s charakteristickým definováním základní koncepce celého projektu Hospodářské a měnové unie a jeho následnou postupnou, ale rychlou realizací.

Poslední etapa se týká již samotného vzniku HMU a dokončení měnové integrace. Začala v roce 1999 a trvá až do dnešních dnů. Společná měna byla zprvu zavedena pouze bezhotovostně, později pak bylo dáno do oběhu platidlo. Tím převzala Evropská centrální banka veškeré kompetence ohledně měnové politiky členských států Hospodářské a měnové unie.

V roce 1957 se ve Smlouvě Hospodářské a měnové unie podepsalo, že se měnová politika stává oblastí koordinovaného postupu. Jedním z hlavních důvodů, proč k tomuto kroku základajících šest států přistoupilo, bylo usnadnění členským státům vytváření společného trhu. Všem členským státům na území Evropy vyhovovalo uplatňování Brettonwoodského systému. Bylo to především z toho důvodu, že se jim líbilo upřednostnění fixního kurzu před plovoucím. Jedním z důvodů byla zkušenost z meziválečné doby (přesněji 1919–1926), kdy při využívání plovoucího kurzu vznikaly potíže spojené s obchodem. Za účelem kontroly finanční a měnové situace členských států vznikl Měnový výbor, který hlídal jejich platební bilanci a podával pravidelné zprávy Radě ministrů a Komisi. Bylo pravidlem, že společným zájmem všech členských států byla jejich politika měnových kurzů. Postupně v 60. letech začal růst zájem o měnovou integraci. Příčinou byla nestabilita mezinárodního systému a bylo potřeba chránit evropské měny před výkyvy amerického dolaru. V roce 1962 byl tedy vytvořen Marjolinův plán, který navrhoval vytvoření Výboru guvernérů centrálních bank. Ten byl založen v roce 1964. To později dovedlo společenství k vytvoření celní unie v roce 1968.

Na konci 70. let se zvětšila rozdílnost cen a tím nerovnovážnost mezi jednotlivými státy, především Francií a SRN. To vedlo k tomu, že byla aplikována užší integrace hospodářské a měnové oblasti. Bylo vytvořeno několik úvah, které se shodovaly na její harmonizaci, nikoliv však ve způsobu, jak toho dosáhnout. Komise Evropských společenství tak předložila tzv. Barreho plán, který se touto problematikou zabýval a vycházel z předpokladu, že je potřeba nejprve uplatňovat fixaci kurzů. Byl také předložen mnohem známější plán, tzv. Schillerův. Ten upozorňoval na to, že je nutné v první řadě uplatnit efektivní koordinaci hospodářské politiky v rámci Společenství. Skládal se ze čtyř stupňů, kdy

v první části se jednalo o již zmiňovanou koordinaci, následně měla přijít harmonizace ekonomických trendů, poté ustanovení společné centrální banky a s tím spojená fixace měnových kurzů a v poslední části měla být zavedena společná měna a s tím spojená nadnárodní hospodářská kontrola. Dalším významným milníkem byla tzv. Wernerova zpráva, což byl plán postupné realizace Hospodářské a měnové unie. Vytvořila jej externí skupina vedená tehdejším lucemburským premiérem a ministrem financí Pierrem Wernerem. Výsledný text obsahoval stupňovitý plán pro vytvoření HMU do roku 1980 a byl zveřejněn 7. října 1970.

Poté, co bylo prokázáno, že Wernerův plán na užší integrace je neúspěšný, se musel vytvořit nový systém na koordinaci měnových záležitostí. Cílem však stále byla další integrace ekonomiky. Alternativním projektem měnové integrace se tak stal Evropský měnový systém (EMS). Jednalo se o nástroj pro dosažení relativní měnové stability uvnitř Evropského společenství. S návrhem na jeho založení přišel v říjnu 1978 tehdejší předseda Komise Roy Jenkins. Politicky byl řízen francouzským prezidentem, kterým byl Valéry Giscard d'Estaing a německým kancléřem Helmutem Schmidtem. Evropská rada ho v Bruselu schválila v prosinci 1978 a fungovat začal od 13. března 1979. Hlavním cílem systému bylo vytvořit v Evropě zónu měnové stability. Velmi významný efekt zde na to měl rozpad brettonwoodského systému a s tím spojený pokles kurzu amerického dolaru. Co se ale týkalo další perspektivy Evropského měnového systému, koncepce byla příliš slabá a neměla žádné sjednocující ambice. Jeho vliv byl totiž založen jen na dohodách mezi národními centrálními bankami členských států. Až po schválení Jednotného evropského aktu v roce 1987 se dostal do primárního práva Evropského společenství. Struktura Evropského měnového systému obsahovala tři základní prvky, kterými byly: evropská měnová jednotka, mechanismus měnových kurzů a úvěrové mechanismy. Evropská měnová jednotka, neboli European Currency Unit (ECU), představovala koš všech měn členských států a měla fixní hodnotu složenou z jejich podílů. Měny byly v koši zastoupeny úměrně ke své ekonomické síle, což bylo vypočítáváno podílem HDP členské země na podíl HDP Evropského společenství, a koš se obměňoval každých pět let. ECU měla pouze bezhotovostní podobu a jejím úkolem bylo plnit funkci rezervní měny uvnitř Evropského společenství. Ačkoliv byl Evropský měnový systém jen alternativním projektem majícím za účel zajistit měnovou stabilitu, povedlo se mu to. Definitivní konec pro Evropského měnového systému pak nastal

začátkem 90. let, kdy trhy provedly testy měnového kurzu italské liry a britské libry, které vyhrály. Kromě německé marky a nizozemského guldenů všechny státní měny zapojené do Evropského společenství musely posunout flukтуаční pásmo na $\pm 15\%$, oproti původním 6% [10].

Současně s Evropským měnovým systémem byla předložena tzv. Delorova zpráva, která měla za cíl definovat jasné podmínky pro vytvoření měnové unie. Evropská rada tak udělila mandát sedmnáctičlennému výboru expertů. Definitivní znění zprávy bylo sepsáno 12. dubna 1989. Jedním z bodů byl konkrétní návrh týkající se institucí měnové unie, tedy Evropského systému centrálních bank (ESCB). Cílem působení ESCB bylo zachování cenové stability. Součástí zprávy bylo, že členové Rady musí být nezávislí na podnětech nebo doporučeních od národních vlád a ostatních orgánech Společenství. Zahájení plnění Delorovy zprávy bylo rozhodnuto na zasedání v Madridu v červnu 1989 a zde se také odsouhlasilo její plnění od 1. července 1990 a formulace Maastrichtských kritérií [11].

Souběžně s Evropskou hospodářskou unií se 15. prosince 1990 začala řešit přeměna Evropského společenství na dnešní Evropskou unii. Smlouva o Evropské unii byla podepsána 7. února 1992 v Maastrichtu. Primárním cílem bylo stále vytvoření Hospodářské a měnové unie. Smlouva mimo jiné definovala, že se neodvolatelně zafixují měnové kurzy a národní měny se nahradí měnou jednotnou, tedy eurem. K tomu, aby byla společná měna přijata, měla pomoci již sepsaná Maastrichtská kritéria a přechod měl začít nejpozději 1. ledna 1999. Velká Británie a Dánsko se vyjednaly tzv. opt-out klauzuli, která jim dovoluje nezapojit se do poslední fáze přechodu na společnou měnu [10]. Jak je známo, oba státy si dodnes udržely svou vlastní měnu a můžeme jen odhadovat, jak by na tom ekonomicky byly v dnešní době, pokud by euro přijaly.

3.2.2. *Maastrichtská kritéria*

Jak je již výše zmíněno, v roce 1989 byla sepsána kritéria konvergence, resp. Maastrichtská kritéria, která každý stát usilující o vstup do eurozóny, musí plnit. Tato kritéria jsou uvedena v čl. č. 140/1 Smlouvy o fungování EU a v Protokolu č. 13 o kritériích konvergence a Protokolu č. 12 o postupu při nadměrném schodku. Kritéria jsou celkem čtyři.

1. Kritérium cenové stability, což znamená, že členský stát musí dlouhodobě vykazovat udržitelnou cenovou stabilitu a průměrnou míru inflace, která je sledovaná během

jednoho roku před šetřením a nesmí překročit o více než 1,5 % míry inflace – nanejvýše tří – členských států, které dosáhly nejlepších výsledků v oblasti cenové stability za daný rok. Inflace je měřena pomocí harmonizovaného indexu spotřebitelských cen (HICP).

2. Kritérium dlouhodobě udržitelného stavu veřejných financí znamená, že na danou zemi se nevztahuje rozhodnutí o nadměrném schodku. Toto kritérium je rozděleno na dvě samostatné části:

I. Kritérium veřejného deficitu znamená, že poměr plánovaného nebo skutečného schodku veřejných financí k hrubému domácímu produktu v tržních cenách nepřekročí 3 %, kromě případů, kdy buď poměr podstatně klesl nebo se neustále snižoval, až dosáhl úrovně, která se blíží referenční hodnotě, anebo překročení nad referenční hodnotu bylo pouze výjimečné a dočasné a poměr zůstává blízko k referenční hodnotě. Veřejný deficit znamená deficit, vztahující se k ústřední vládě včetně regionálních a místních úřadů a fondů sociálního zabezpečení, s výjimkou komerčních operací, definovaných v Evropském systému makroekonomických účtů.

II. kritérium veřejného dluhu znamená, že poměr veřejného dluhu v tržních cenách k hrubému domácímu produktu nepřekročí 60 %, kromě případů, kdy se poměr dostatečně snižuje a blíží se uspokojivým tempem k referenční hodnotě. Veřejný dluh znamená hrubý úhrn dluhů v nominálních hodnotách na konci roku, konsolidovaných uvnitř a mezi jednotlivými odvětvími státního sektoru.

3. Kritérium stability kurzu měny a účasti v ERM II (European Exchange Rate Mechanism) – Evropský mechanismus směnných kurzů II – znamená, že daný stát usilující o přijetí eura jako zákonného platidla dodržoval normální rozpětí, která jsou stanovená mechanismem směnných kurzů Evropské měnového systému, bez značného napětí během alespoň dvou po sobě jdoucích letech. Především by členský stát neměl z vlastní iniciativy devalvovat bilaterální směnný kurz domácí měny vůči měně kteréhokoliv jiného členského státu (po zavedení eura vůči euru).

4. Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb znamená, že v průběhu jednoho roku před zapojením do šetření průměrná dlouhodobá nominální úroková sazba daného státu nepřekračovala o více než 2 % úrokovou sazbu těch – nejvýše tří – členských států, které vykazovaly nejlepší výsledky v oblasti cenové stability. Úrokové sazby se vypočítávají na základě výnosů dlouhodobých státních dluhopisů nebo srovnatelných cenných papírů.

Mimo tato Maastrichtská kritéria, která se dají označit jako ekonomická, se šetří i tzv. kritéria institucionálně právní. Ta určují nezávislost centrální banky, s tím spojený zákaz financování veřejných institucí ze zdrojů centrálních bank a zákaz zvýhodněného přístupu ke zdrojům úvěrových institucí. Vše můžeme najít ve Smlouvách o fungování EU, respektive čl. 123, 124, 130 a 131 [12].

Maastrichtská kritéria však nejsou dokonalá, jak by se na první pohled pro ekonomického laika mohla zdát. Několikrát byla kritizována předními českými i zahraničními ekonomy. Důvodů bylo několik, vesměs se ale všichni kritici shodují na stejném. Jak uvádí Vladimír Tomšík (Tomšík 2001), kritice byla podrobena zejména nutnost plnění hned tří monetárních kritérií, ačkoliv je jejich vývoj na sebe vázán. Dalším častým bodem kritiky bylo pouhé číselné vymezení indikátorů týkajících se veřejných financí bez ohledu na historie daných zemí, které o euro usilovaly. Ovšem tento bod se dal obhájit tím, že z politických důvodů musela být nastolena pravidla stejná pro všechny státy. Přes to byly z nepochopitelných důvodů několika státům povoleny ústupky především u fiskálních kritérií a tím se mohly zapojit do eurozóny bez toho, aniž by všechna Maastrichtská kritéria plnily. Další opakující se námitkou u mnoha ekonomů bylo, že dluh není dobrým kritériem, které by se mělo hodnotit. Je tomu tak z jednoho prostého důvodu – jelikož stát může vykazovat ekonomickou prosperitu za krátký časový úsek, dluh však nikdy nesníží během jednoho nebo dvou sledovacích let. Zůstává zde tedy otázka, zda se přijetí eura netýká spíše politického zájmu než společné ekonomické prosperity Evropské unie a minimálně je minimálně nutné nadále otevírat diskusi mezi současnými ekonomy nad Maastrichtskými kritérii [13].

3.2.3. Způsob přechodu států do eurozóny

Jak je již výše psáno, Evropská unie ani eurozóna nebyly vytvořeny během krátké doby a neexistovaly tedy ani v takové podobě, jak je dnes známe. Týká se to i toho, že se

postupně připojovaly další evropské státy. Mezi zakládajícími státy Evropského společenství jsme zprvu mohli najít především ekonomicky prosperující země. Bylo jich šest a byly to: Belgie, Francie, Itálie, Lucembursko, Nizozemsko a Spolková republika Německo. Jednalo se také o státy, které jako první řešily otázku společné měny, tedy eura. Euro bylo zavedeno od 1. ledna 1999 nejprve v bezhotovostní podobě, od začátku roku 2002 pak byly dány do oběhu i mince a bankovky. Mimo šest zakládajících států euro od začátku přijaly také Finsko, Irsko, Portugalsko, Rakousko a Španělsko. Od roku 2001 se pak do přechodu na jednotnou měnu připojilo i Řecko. Podmínkou pro vstup do Evropské unie připojující se v roce 2004, kam spadala i Česká republika, bylo následné přijetí eura po splnění Maastrichtských kritérií. Je však známo, že u nás ani v několika dalších členských zemích EU euro stále přijato nebylo. Dalším rokem, kdy se státy zapojily do eurozóny, byl rok 2007, kdy přistoupilo Slovinsko, následující rok následovaly Kypr a Malta a od 1. ledna 2009 opustilo od své původní měny také Slovensko. Posledními třemi státy, které se staly členy euro oblasti byly pobaltské republiky. V roce 2011 tedy přistoupilo Estonsko, o tři roky později v roce 2014 Lotyšsko a posledním státem do dnešních dnů s eurem jako jedinou státní měnou je Litva, která ho přijala roku 2015. Jak bylo již zmíněno v kapitole o historii Hospodářské a měnové unie, již při sepsování Maastrichtských kritérií si Dánsko a Velká Británie vyžádaly výjimku pro nepřijetí eura. Společná měna je tedy zavedena v devatenácti z dvaceti sedmi států Evropské unie a mimo Českou republiku by dle dohody měly usilovat o splnění Maastrichtských kritérií Bulharsko, Chorvatsko, Maďarsko, Polsko, Rumunsko a Švédsko [14].

Tabulka 1 - přehled členských států EU

Stát	Vstup do Evropské unie (rok)	Vstup do eurozóny (rok; NE)
Belgie	1957	1999 (hotovostní od r. 2002)
Francie	1957	1999 (hotovostní od r. 2002)
Itálie	1957	1999 (hotovostní od r. 2002)
Lucembursko	1957	1999 (hotovostní od r. 2002)
Německo	1957	1999 (hotovostní od r. 2002)
Nizozemsko	1957	1999 (hotovostní od r. 2002)
Dánsko	1973	NE
Irsko	1973	1999 (hotovostní od r. 2002)
Řecko	1981	2001 (hotovostní od r. 2002)
Portugalsko	1986	1999 (hotovostní od r. 2002)
Španělsko	1986	1999 (hotovostní od r. 2002)
Finsko	1995	1999 (hotovostní od r. 2002)
Rakousko	1995	1999 (hotovostní od r. 2002)
Švédsko	1995	NE
Česká republika	2004	NE
Estonsko	2004	2011
Kypr	2004	2008
Litva	2004	2015
Lotyšsko	2004	2014
Maďarsko	2004	NE
Malta	2004	2008
Polsko	2004	NE
Slovensko	2004	2009
Slovinsko	2004	2007
Bulharsko	2007	NE
Rumunsko	2007	NE
Chorvatsko	2013	NE

Důležitým bodem, který se pojí s Hospodářskou a měnovou unií, je společný osud Evropské unie. Jedná se o specifikum, které se může lišit v podstatě každým dnem, a každý, kdo je obeznámen s touto problematikou, na ni může mít rozdílný názor. Domníváme se, že poslední dobou (i po vzoru Velké Británie), se mnoho lidí v České republice přiklání na stranu kritických názorů na Evropskou unii, přičemž této instituci příliš nevěří, ačkoliv při vstupu v roce 2004 měli opačný názor. Může to být spojeno se zaváděním různých restrikcí a regulí, ať se to týká potravin, silničního provozu atd. Na druhé straně je pro Českou republiku Evropská unie stále velmi významným „investorem“ do modernizace státu. Podíváme-li se na Evropu globálně, objevují se zde obrovské názorové rozdíly. Státy, které se staly členy Evropské unie jako poslední (Chorvatsko, Rumunsko a Bulharsko – jedná se o státy se slabou ekonomikou a vysokou inflací). Usilují tedy o vstup do eurozóny, co by jim zajistilo větší ekonomický klid a jistotu. Oproti tomu si všichni pamatujeme Brexit, kdy Velká Británie ukončila členství v Evropské unii k 31. lednu 2020. Nyní se nachází v jedenáctiměsíčním přechodném období, kdy musí stále plnit řadu závazků vůči EU [4].

K otázce, zda zavedení eura bylo záležitostí spíše politické moci, než chytrým a výhodným ekonomickým krokem, se několikrát vyjadřoval i bývalý český prezident Václav Klaus. Naposledy na toto téma odpovídal v rozhovoru pro časopis Týden v roce 2019, kdy se „oslavovalo“ výročí zavedení eura. Zmiňuje, že několik na sobě nezávislých ekonomů předem varovalo, že zavedení jednotné měny v neoptimální měnové oblasti není dobrým tahem. Politici však neposlouchali. Dále zmiňuje, že zavedení eura se stalo jedním z největších problémů celého projektu evropské integrace. I přestože bylo od začátku projektu eurozóny zřejmé, že euro přinese více problémů než užítku, až po 20 letech byl omyl potvrzen praxí [6].

4. Dotazníkové šetření

Dotazník byl vytvořen přes prostřednictvím stránek google.com bez nutnosti uvedení vlastní mailové adresy z důvodu zachování anonymity respondentů. Celkově bylo šetření stanoveno tak, aby byly zjištěny případné rozdíly mezi názory na přijetí eura Českou republikou jako národní měny mezi studenty čtyř vybraných fakult České zemědělské univerzity v Praze, kterými jsou Provozně ekonomická fakulta, Fakulta agrobiologie,

potravinových a přírodních zdrojů, Technická fakulta a Fakulta lesnická a dřevařská. Dotazník byl ale přístupný i studentům jiných fakult ČZU, jiných škol v České republice nebo lidem, kteří již mají dostudováno. Ti tvořili téměř jednu pětinu respondentů. V této skupině, kde jsou převážně již zaměstnaní, se nacházejí i čtyři důchodci. Tato pětina lidí slouží k porovnání s názory s ostatními respondenty z ČZU. Doplnkovou informací bylo zjištění určitých znalostí o Evropské unii. Dotazníky byly vzhledem ke stávajícím státním nařízením ohledně nemoci covid-19 distribuovány pouze v elektronické podobě. Upřednostňovány byly sociální sítě a s nimi propojené skupiny daných fakult. Ve sdílení byli samozřejmě nápomocní i kolegové z jiných fakult, protože autor jako student Provozně ekonomické fakulty nemá přístup k ostatním studijním oborům. V dotazníku se nebralo v potaz současné místo bydliště respondentů, obsahoval pouze otázku, zda respondenti mají či nemají české občanství, což by mohlo odpovědi ovlivňovat. Ze zkušeností ze studia je známo, že mnoho studentů je převážně z ruský mluvících zemí nebo se může jednat o studenty z programu Erasmus. V nasbíraných odpovědích z větší části převažovaly odpovědi studentů z Provozně ekonomické fakulty nebo lidí z jiných škol či již zaměstnaných. Celkové číslo nasbíraných odpovědí bylo zastaveno na čísle 156. Pravdivost odpovědí jednotlivých dotazníků samozřejmě z důvodu anonymity není možné ověřit, nezbývá tedy než věřit, že převážně studenti vysoké školy jsou schopni odpovídat podle pravdy a nesnažili se nějakým způsobem ovlivnit výsledky dotazníkového šetření. Hlavním cílem šetření bylo zjistit zájem nebo nezájem o zavedení eura v České republice, což bylo obsaženo v otázce číslo devatenáct.

Před zahájením šetření byly stanoveny tyto výzkumné otázky:

- Je reálný zájem o přijetí eura v České republice?
- Existují rozdíly v názorech na euro mezi studenty čtyř vybraných fakult ČZU?
- Jsou rozdíly mezi názory respondentů na přijetí eura v ČR, kteří jsou více informovaní o Evropské unii, a těmi, kteří informováni nejsou?
- Nachází se větší počet informovaných studentů na Provozně ekonomické fakultě oproti ostatním fakultám ČZU?

V souvislosti s nimi předpokládané hypotézy:

- V současné době většina respondentů nemá zájem o přijetí eura.
- Pokud budou nějaké rozdíly zjištěny, tak především mezi studenty ekonomických studií a ostatními fakultami.

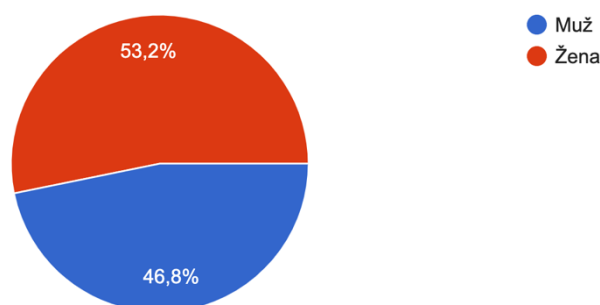
- Pokud nějaké rozdíly budou zjištěny, tak ti informovaní nebudou mít zájem o euro z důvodu ekonomických problémů jak České republiky, tak Evropské unie.
- Vzhledem k vybranému studijnímu oboru by studenti PEF měli mít správné aktuální informace o EU, rozdíly by se zde tedy měly objevit.

4.1. Rozbor odpovědí

Jak již bylo uvedeno v metodice bakalářské práce, dotazník byl rozdělen do čtyř oblastí, ta první se týkala identifikace respondentů a obsahovala pět otázek.

Graf 1 - Jaké je pohlaví respondentů? (Otázka č. 1)

1. Pohlaví?
156 odpovědí

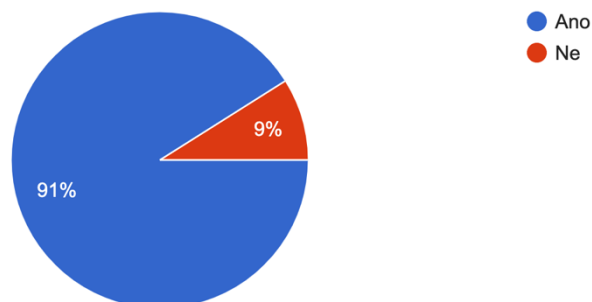

Z výše uvedeného grafu je zřejmé, že v poměru odpovědí respondentů se výsledek výrazně neliší, pokud jde o otázku pohlaví. Mírně převažovaly ženy, jejichž celkový počet odpovědí byl 83, neboli 53,2 %. Z toho vyplývá, že mužů odpovědělo 73 (46,8 %). Tato otázka byla uvedena v dotazníku pouze za účelem identifikace odpovídajícího, nebylo však zjištěno, že by byl například větší zájem o euro u žen než u mužů, nebo naopak.

Graf 2 - Mají respondenti české občanství? (Otázka č. 2)

2. Máte české občanství?

156 odpovědí

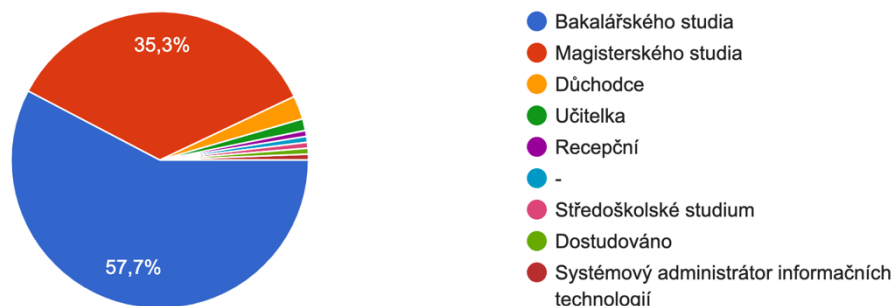

Jak vidíme v kruhovém grafu, je na první pohled zcela zřejmé, že téměř všichni z odpovídajících na dotazník disponují českým občanstvím. Jedná se o 91 %, neboli 142 odpovědí. Pouze 14 respondentů, tedy 9,0 %, nemá české občanství. Je možné, že výsledek odpovědí na tuto otázku mohla značně ovlivnit i současná situace ohledně nemoci covid-19, kdy se v České republice jen zřídka objevují studenti z programu Erasmus. Dalším faktorem může být dostupnost dotazníku pouze v českém jazyce. Pokud se nějací zahraniční studenti v České republice v době šetření nacházeli, je možné, že zde studují pouze v cizím jazyce a otázkám tím pádem nerozuměli. Jak je již výše zmíněno, na České zemědělské univerzitě se nachází velká skupina studentů ze zemí východní Evropy, kteří studují v českém jazyce. Bude se tedy jednat pravděpodobně o ně.

Graf 3 - Jsou respondenti v současné době studenty, či nikoliv? (Otázka č. 3)

3. Jste studentem? (V případě možnosti "jiná" vypište druh studia nebo zaměstnání)

156 odpovědí

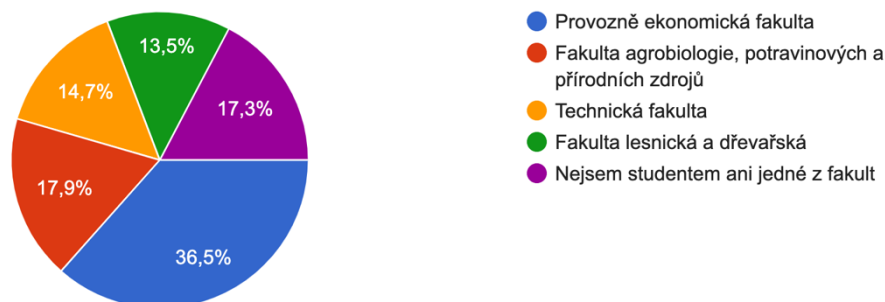

V otázce číslo tři bylo cílem zjistit, zda respondenti jsou stále studenty, či nikoliv. V případě záporné odpovědi měli vypsát současný typ zaměstnání. Jednalo se o náhradní otázku ohledně přesného věku, protože je zřejmý přibližný věk respondentů a jejich věk není pro výsledky šetření nijak vypovídající. Mezi odpověďmi bylo uvedeno jen bakalářské nebo magisterské studium, ostatní studium nebo profese nahrazovala odpověď „jiná“. Největší zastoupení zde má bakalářské studium, 90 odpovědí (57,7 %), což je pravděpodobně ovlivněno tím, že dotazníky byly distribuovány nejvíce právě těmto studentům. Zároveň je studentů bakalářských programů na ČZU výrazně více jak studentů magisterského studia, kteří v dotazníkovém šetření tvořili 55 odpovědí (35,3 %). Třetí největší skupinou, která v odpovědích měla zastoupení, byli důchodci, kteří byli čtyři, tedy 2,6 %. Následující příčku zaujala profese učitele, kdy byly nasbírány 2 odpovědi stejného zaměstnání, neboli 1,3 %. Dále zde bylo vypsáno dalších pět odpovědí po jednom respondentovi (0,6 %), jednalo se o práci recepční/ho, práci systémového administrátora informačních technologií, středoškolského studenta a dvě odpovědi byly nevypovídající. Jednou nebylo uvedeno nic, ve druhém případě pouze „dostudováno“. Bylo zřejmé, že největší zastoupení měli studenti vysokých škol, tedy lidé ve věku v rozmezí 19–26 let.

Graf 4 - Jsou respondenti studenty vybraných fakult či nikoliv? (Otázka č. 4)

4. Vaše fakulta?

156 odpovědí

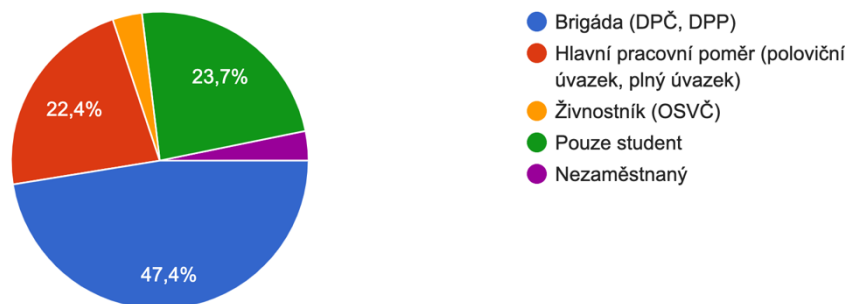

Otázka číslo čtyři byla stěžejní pro výzkum, který má za cíl zjistit případné rozdíly v názorech na euro mezi studenty čtyř vybraných fakult. Respondenti vybírali svou studovanou fakultu, případně odpovídali, že nejsou studentem ani jedné z vybraných fakult. Největší zastoupení mají studenti Provozně ekonomické fakulty, od nichž bylo nasbíráno 57 odpovědí (36,5 %). Druhou největší skupinou jsou studenti Fakulty agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů, kterých si našlo cestu k vyplnění dotazníku 28 (17,9 %). Jen o odpověď méně bylo nasbíráno u možnosti, že respondenti nejsou studentem ani jedné z vypsanych fakult, tedy 17,3 %. Zde se tedy nacházejí všechna zaměstnání, uvedená v předešlé otázce, a i studenti z jiných fakult ČZU nebo z úplně jiných univerzit. Na čtvrtém místě v počtu 23 respondentů (14,7 %) je Technická fakulta. Nejméně studentů z vybraných fakult si našlo cestu a čas k vyplnění dotazníku z Fakulty lesnické a dřevařské, jichž odpovědělo 21, tedy 13,5 %.

Graf 5 - Jsou respondenti zaměstnaní, případně v jakém pracovněprávním vztahu? (Otázka č. 5)

5. Jste zaměstnaný?

156 odpovědí

V poslední otázce, týkající se identifikace respondentů bylo zjištěno, zda jsou respondenti zaměstnaní, či nikoliv a případně v jakém se nacházejí pracovněprávním vztahu. Vzhledem k tomu, že většina respondentů jsou stále studenty, je jasné, že nejčastější odpovědí na tuto otázku byla možnost brigáda, kterou zaškrtnulo 74 vyplňujících, tedy 47,4 %. Může se jednat o dohodu o pracovní činnosti nebo dohodu o provedení práce. Zároveň poměrně velké množství, téměř čtvrtina respondentů, vůbec nepracuje a věnuje se jen studiu, jednalo se o 37 odpovědí (23,7 %). Na třetím místě se s počtem odpovědí 35 (22,4 %) se umístila skupina, která pracuje na hlavní pracovní poměr, ať už se jedná o plný či poloviční úvazek. Mezi respondenty se nachází i 5 (3,2 %) živnostníků. Vzhledem k vypsáním zaměstnáním v otázce tři je však zřejmé, že se jedná se o studenty, kteří pravděpodobně své podnikání neprovozují dostatečně dlouhou dobu. Stále upřednostňují školu před prací, vzhledem k tomu, že uvedli typ studia a nikoliv zaměstnání. Stejně jako živnostníků bylo i respondentů nezaměstnaných. Jedná se o všechny 4 důchodce a jednoho respondenta, který v otázce tři, týkající se zaměstnání, nic nevedl.

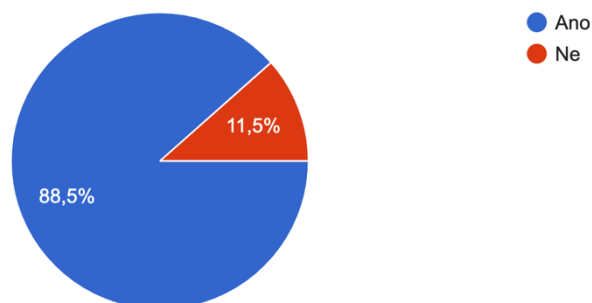
Druhý blok dotazníku obsahuje, stejně jako první, pět otázek a zjišťuje informovanost respondentů o Evropské unii. Tato část měla za úkol zjistit, zda existují nějaké markantní rozdíly v názorech na přijetí eura mezi informovanými a neinformovanými respondenty o Evropské unii. Žádné rozdíly však zjištěny nebyly a nevytvořily se žádné větší skupiny lidí,

keré by byly stejně či podobně informované či neinformované. Sdílely by tak totožný názor na přijetí eura v České republice.

Graf 6 - Jsou respondenti seznámeni s termínem eurozóna nebo euro oblast? (Otázka č. 6)

6. Slyšeli jste někdy o termínu eurozóna nebo euro oblast?

156 odpovědí

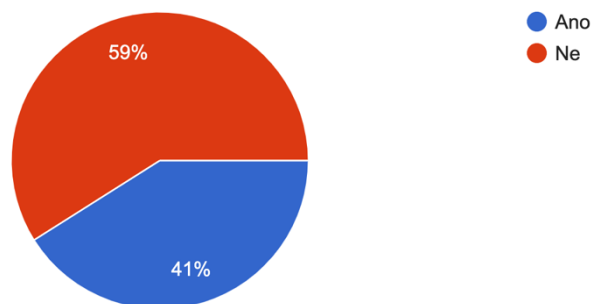

Tato otázka byla zaměřena na termín euro oblast, který byl velmi často zmiňován a jeho problematika byla rozebrána v teoretické části práce. Respondenti měli na výběr pouze dvě možnosti, tedy odpovědi „ano“ nebo „ne“. Zde se pravděpodobně projevuje velké zastoupení studentů vysokých škol, převážně ekonomických studií na ČZU, kde je téma Evropské unie probíráno v několika předmětech, například makroekonomie či ekonomika agrárního sektoru. Výsledek tedy ukazuje, že 138 respondentů (88,5 %) zná pojem eurozóna a pouze 18 odpovídajících (11,5 %) nikdy o termínu neslyšelo.

Graf 7 - Jsou respondenti seznámeni s tzv. Maastrichtskými kritérii a proč je pro státy Evropské unie povinné je plnit? (Otázka č. 7)

7. Víte, co jsou tzv. Maastrichtská kritéria a proč se musí plnit?

156 odpovědí

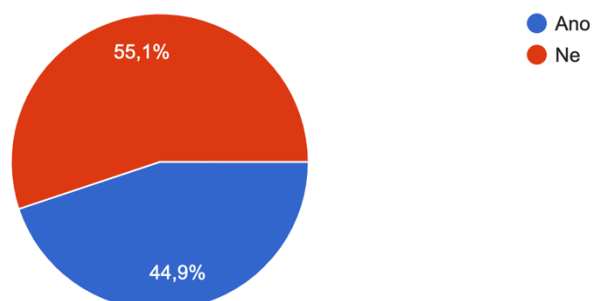

Sedmá otázka dotazníku, jak je zřejmé z úvodu, se zabývá problematikou Maastrichtských kritérií, která byla rozebrána v podkapitole 3.2.2. teoretické části práce. Stejně jako u předešlé otázky měli respondenti na výběr pouze ze dvou možností, tedy „ano“ nebo „ne“. Jak bylo zmíněno u rozboru předešlé otázky, i zde by mohla převažovat větší informovanost z důvodu vysokého poměru respondentů z Provozně ekonomické fakulty, výsledky však značí opak. Jedná se o téma, které v předmětech bylo zmiňováno jen okrajově a zřejmě studentům nezůstalo v paměti nebo k předmětům ve svém studiu ještě nedošli. Nadpoloviční většina nezná důvod plnění Maastrichtských kritérií, tedy 92 respondentů (59 %), na druhé straně 41 %, tedy zbývajících 64 odpovídajících jsou s problematikou Maastrichtských kritérií seznámeni.

Graf 8 - Jsou respondenti seznámeni se současnou zadlužeností Evropské unie? (Otázka č. 8)

8. Jste seznámeni se zadlužeností Evropské unie?

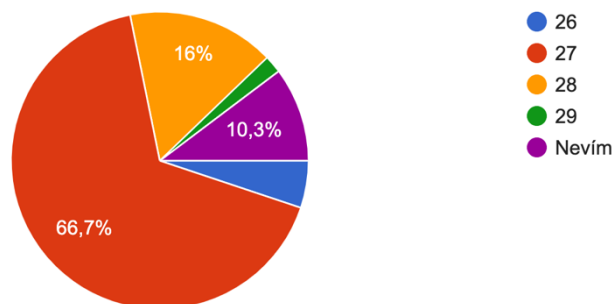
156 odpovědí

V této otázce byla zmíněna zadluženost Evropské unie, která není tak často zmiňována médií, i když je jedním z nejdůležitějších témat na půdě Evropského parlamentu. Právě dluh je jedním z důvodů, proč může být Evropská unie často zatracována a označována jako „unie bez budoucnosti“. Zároveň je to téma, které se týká každého občana jakékoliv členské země EU, protože dluhy jsou vázány právě na občany. Navzdory důležitosti této problematiky nadpoloviční většina (86 respondentů – 55,1 %) není seznámena se zadlužeností, na druhé straně 70 odpovídajících (44,9 %) je s tímto problémem obeznámeno. Zůstávají otázky, zda respondenti odpovídali tak, že ví o nějakém dluhu EU, ale ne přesném, dali tedy odpověď „ne“. Nebo ví o přesném dluhu a pouze tito dali možnost „ano“.

Graf 9 - Znají respondenti současný počet členských států Evropské unie (9/2020)? (Otázka č. 9)

Kolik členských zemí má v současné době Evropská unie? (9/2020)
156 odpovědí

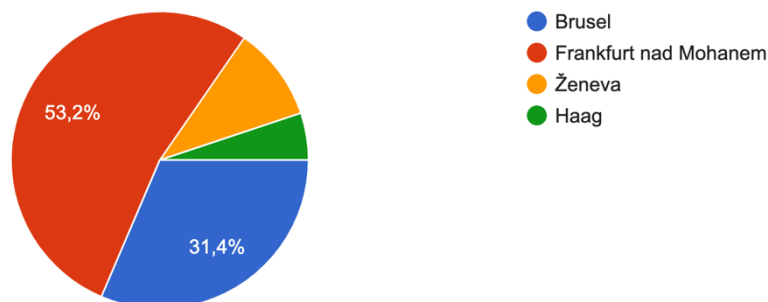

V deváté otázce byli respondenti tázáni na počet členských států EU, kde je správná odpověď dvacet sedm. Komplikace mohla samozřejmě nastat s Velkou Británií, která opustila Evropskou unii v lednu 2020, jak již bylo zmíněno výše. Nejvíce respondentů, 104 (66,7 %) odpovědělo správně, tedy dvacet sedm členských států, druhé největší zastoupení měla možnost dvacet osm, kterou vybralo 25 respondentů (16 %). Více jak desetina odpovídajících zvolila možnost „nevím“, přesně se jednalo o 16 lidí (10,3 %). Zastoupení měly i možnosti dvacet devět a dvacet šest, přičemž první zmiňovanou si vybralo 8 respondentů (5,1 %), druhou jen 3, tedy 1,9 %.

Graf 10 - Znají respondenti město, kde sídlí Evropská centrální banka? (Otázka č. 10)

10. Kde sídlí Evropská centrální banka?

156 odpovědí

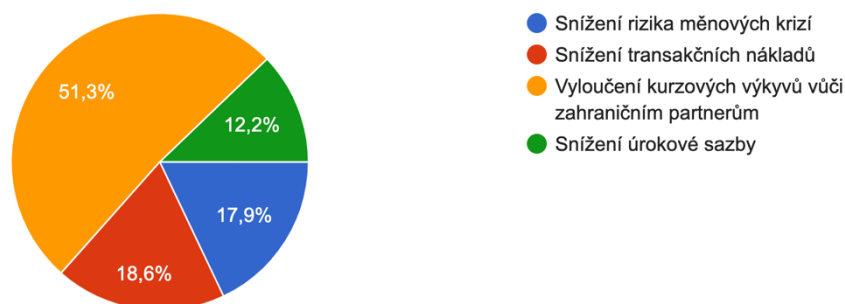
Poslední otázkou týkající se informovanosti respondentů byl dotaz na sídlo Evropské centrální banky. Na výběr bylo ze čtyř evropských metropolí – Brusel, Frankfurt nad Mohanem, Ženeva a Haag. Správnou odpovědí je druhá z nabízených možností. Nadpoloviční většina je seznámena se sídlem ECB a ví, že sídlí ve Frankfurtu nad Mohanem – 83 respondentů (53,2 %). Druhou nejčastější odpovědí byl Brusel, kde ale sídlí například Evropská komise a Rada Evropské unie, nikoliv Evropská centrální banka. Tuto možnost vybralo 49 odpovídajících (31,4 %). Třetí místo obsadila Ženeva, kterou zvolilo 16 respondentů (10,3 %), Haag zvolilo 8 lidí (5,1 %).

Třetí blok dotazníku má za úkol zjistit částečné názory respondentů na výhody a nevýhody eura. Obsahuje šest otázek rozdělených do tří sektorů, kterými jsou stát, občan a firma. Ke každé oblasti vždy respondenti odpovídali na výhody a nevýhody, přičemž mohli vybírat z vybraných možností nebo mohli svou odpověď vypsát dle vlastního uvážení, informovanosti a rozhledu. Je nutno konstatovat, že jen opravdu malé procento se pokusilo vypsát svou odpověď, drtivá většina nad tím příliš nepřemýšlela a jen vybírali z vypsání možností. Celá tato část sloužila spíše k celkovému oživení celkového a také k tomu, aby se respondenti pokusili nad tématem spojeným s přijetím eura mírně zamyslet, zda je celkový proces z pohledu občana ekonomicky výhodný.

Graf 11 - Jaká je podle respondentů největší výhoda pro stát při zavedení eura jako národní měny v ČR? (Otázka č. 11)

11. Jaká je podle Vás největší výhoda pro stát spojená s přijetím eura? (V případě možnosti "jiná" vypište Vaši výhodu)

156 odpovědí

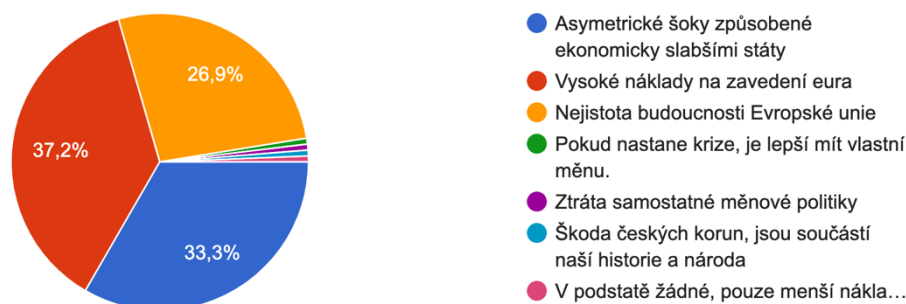

První sektor, na který byli respondenti dotazováni, byl stát. Zjišťovaly se nejdůležitější výhody, které přinese zavedení eura v ČR. Na výběr bylo ze čtyř odpovědí, přičemž nejpočetnější zastoupení měla možnost „vyloučení kurzových výkyvů vůči zahraničním partnerům“, kterou si vybralo 80 respondentů (51,3 %). Ostatní odpovědi měly podobné zastoupení, jako druhá se umístila možnost „snížení transakčních nákladů“, kterou zvolilo 29 respondentů (18,6 %). Zde by se mohlo jednat o nesrovnalost, že ne všichni věděli, co transakční náklady skutečně jsou. Jedná se o veškeré náklady vynaložené na zahraniční transakci, což může být obchod, směna apod. Jen o respondenta méně si vybralo možnost „snížení rizika měnových krizí“, bylo tedy nasbíráno 28 odpovědí (17,9 %). Poslední vypsanou odpověď, kterou si mohli odpovídající vybrat, bylo „snížení úrokové sazby“ a zvolilo ji 19 respondentů (12,2 %).

Graf 12 - Jaká je podle respondentů největší nevýhoda pro stát při zavedení eura jako národní měny v ČR? (Otázka č. 12)

12. Jaká je podle Vás největší nevýhoda pro stát spojená s přijetím eura? (V případě možnosti "jiná" vypište Vaši nevýhodu)

156 odpovědí

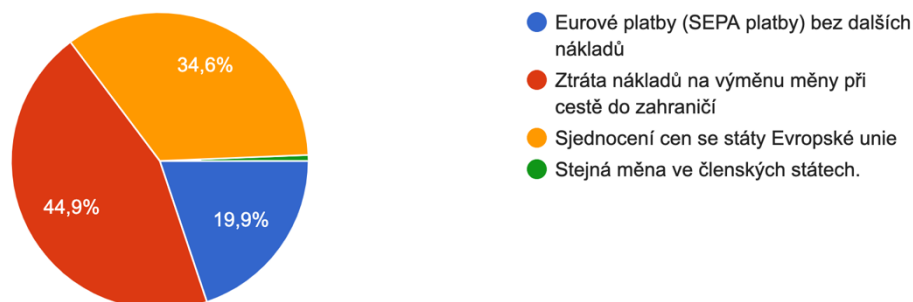

Jak již bylo zmíněno výše, každý sektor obsahoval otázku na výhody a nevýhody. Otázka číslo dvanáct zjišťovala názory respondentů na nevýhody spojené s přijetím eura, které se dotknou státu. Respondenti zde měli na výběr ze tří možností, přibýly ale i čtyři nové odpovědi, když si někteří zvolili možnost „jiná“ a podle svého uvážení nevýhody vypsali. Nejvíce odpovědí nasbírala možnost „vysoké náklady na zavedení eura“, kterou si vybralo 58 odpovídajících (37,2 %). Druhou nejpočetnější možností byla odpověď „asymetrické šoky způsobené ekonomicky slabšími státy“, kterou zvolilo 52 respondentů (33,3 %). Poslední vypsanou možností byla odpověď „nejistota budoucnosti Evropské unie“, kde se nashromáždilo 42 odpovědí (26,9 %). Vypsány odpověďmi od respondentů byly: „pokud nastane krize, je lepší mít vlastní měnu“; „ztráta samostatné měnové politiky“; „škoda českých korun, jsou součástí naší historie a národa“; „v podstatě žádné, pouze menší náklady při zavádění změn“. Všechny tyto možnosti měly samozřejmě zastoupení jedné odpovědi, tedy 0,6 %.

Graf 13 - Jaká je podle respondentů největší výhoda pro občana při zavedení eura jako národní měny v ČR? (Otázka č. 13)

13. Jaká je podle Vás největší výhoda pro občana spojená s přijetím eura? (V případě možnosti "jiná" vypište Vaši výhodu)

156 odpovědí

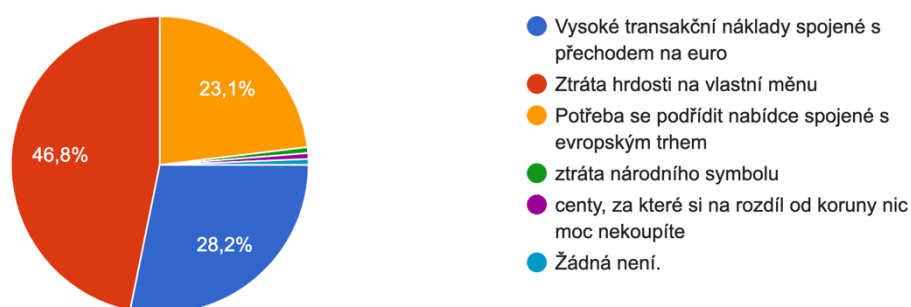

Druhý sektor, kterému se otázky ohledně výhod a nevýhod věnují, je samotný občan. Jako u předchozích otázek jsou nejdříve na řadě výhody. Respondenti zde měli na výběr ze tří vypsanych možností, přibyla jedna odpověď. Největší zastoupení si našla možnost „ztráta nákladů na výměnu měny při cestě do zahraničí“, kterou si vybralo 44,9 %, což je 70 respondentů. Druhou možnost zvolilo 54 respondentů (34,6 %) a jednalo se o „sjednocení cen se státy Evropské unie“. Jako další odpověď mohli odpovídající vybrat možnost „eurové platby (SEPA platby) bez dalších nákladů“ a zvolilo ji 31 respondentů (19,9 %). Jako další možnost vypsál jeden respondent „stejná měna ve členských státech“, měla tedy zastoupení 0,6 %.

Graf 14 - Jaká je podle respondentů největší nevýhoda pro občana při zavedení eura jako národní měny v ČR? (Otázka č. 14)

14. Jaká je podle Vás největší nevýhoda pro občana spojená s přijetím eura? (V případě možnosti "jiná" vypište Vaši nevýhodu)

156 odpovědí

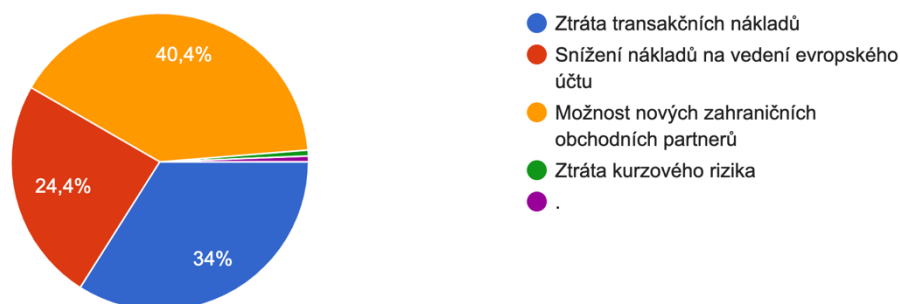

Jak již bylo výše avizováno, tento graf je zaměřený na nevýhody spojené se zavedením eura v ČR pro občana. Respondenti zde měli opět na výběr ze tří možností a objevily se zde další tři odpovědi. Nejvíce lidí zvolilo možnost „ztráta hrdosti na vlastní měnu“, kterou si vybralo 73 respondentů (46,8 %). Zastoupení 28,2 %, tedy 44 odpovědí, pak měla možnost „vysoké transakční náklady spojené s přechodem na euro“. Třetí vypsanou odpovědí byla možnost „potřeba se podřídít nabídce spojené s evropským trhem“, kterou zvolilo 36 lidí (23,1 %). Vypsányými odpověďmi od respondentů byly: „ztráta národního symbolu“; „centy, za které si na rozdíl od koruny nic moc nekoupíte“; „žádná není“. Všechny měly samozřejmě opět zastoupení po jedné odpovědi, tedy 0,6 %.

Graf 15 - Jaká je podle respondentů největší výhoda pro firmy při zavedení eura jako národní měny v ČR? (Otázka č. 15)

15. Jaká je podle Vás největší výhoda pro firmy spojená s přijetím eura? (V případě možnosti "jiná" vypište Vaši výhodu)

156 odpovědí

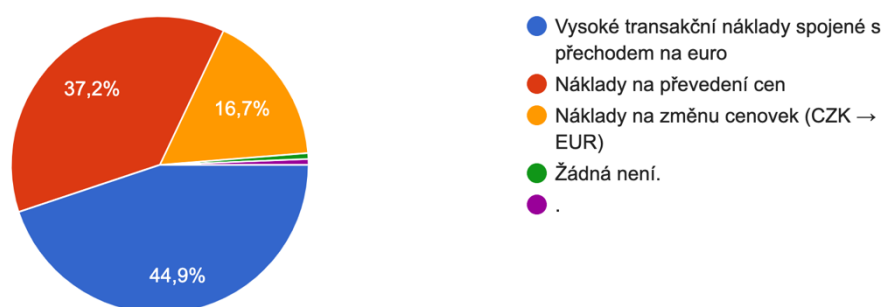

Posledním sektorem, který se zajímá o výhody a nevýhody spojené s přijetím eura v České republice jsou firmy. Jako u předchozích sektorů se první otázka zabývá výhodami. Respondenti zde mají na výběr ze tří možností, byly přidány dvě možnosti odpovídajícími. Nejpočetnější zastoupení si našla odpověď „možnost nových zahraničních obchodních partnerů“, kterou zvolilo 63 lidí (40,4 %). Více jak jedna třetina si pak zvolilo možnost „ztráta transakčních nákladů“ – 53 odpovědí (34 %). Poslední vypsanou možností byla odpověď „snížení nákladů na vedení evropského účtu“, kterou zvolilo 38 respondentů (24,4 %). Vypsanou odpovědí byla možnost „ztráta kurzového rizika“, další odpověď byla jen tečka, respondent zřejmě na tuto otázku nechtěl odpovídat. Obě odpovědi měly opět zastoupení 0,6 %.

Graf 16 - Jaká je podle respondentů největší nevýhoda pro firmy při zavedení eura jako národní měny v ČR? (Otázka č. 16)

16. Jaká je podle Vás největší nevýhoda pro firmy spojená s přijetím eura? (V případě možnosti "jiná" vypište Vaši nevýhodu)

156 odpovědí

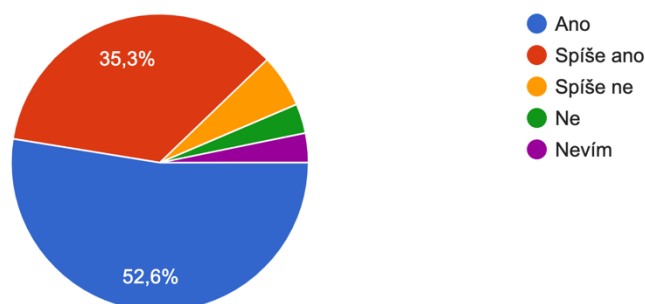
Poslední otázkou týkající se výhod a nevýhod je názor na nevýhody pro firmy. Respondenti zde měli na výběr ze tří možností a přibyly další dvě odpovědi, jednou z nich byla „žádná není“, druhá byla opět jen tečka. Zřejmě se respondent opět nechtěl k této otázce vyjadřovat. Obě měly jako v předchozích otázkách zastoupení 0,6 %. Nejvyšší zastoupení měla možnost „vysoké transakční náklady spojené s přechodem na euro“, kterou si vybralo 70 lidí (44,9 %). Více jak třetinové zastoupení měla možnost „náklady na převedení cen“ – 37,2 %, tedy 58 respondentů. Poslední možností byla odpověď „náklady na změnu cenovek (CZK → EUR)“, kterou zvolilo 26 lidí (16,7 %).

Poslední oblast dotazníku, jak již bylo zmíněno výše, je stěžejní částí dotazníku. Jedná se o názory respondentů na současnou situaci spojenou s eurem a Evropskou unií. Tato část obsahuje i nejdůležitější otázku týkající se názoru na přijetí eura jako národní měny v České republice. Může se zdát, že spousta lidí si stále neuvědomuje závažnost tématu a skutečně se může stát, že v horizontu několika let budeme my, jako občané, rozhodovat v referendu o přijetí eura. Stále jsme k tomu vázáni smlouvou podepsanou při vstupu do Evropské unie.

Graf 17 - Souhlasí respondenti se setrváním České republiky v Evropské unii? (Otázka č. 17)

17. Souhlasíte se setrváním České republiky v Evropské unii?

156 odpovědí

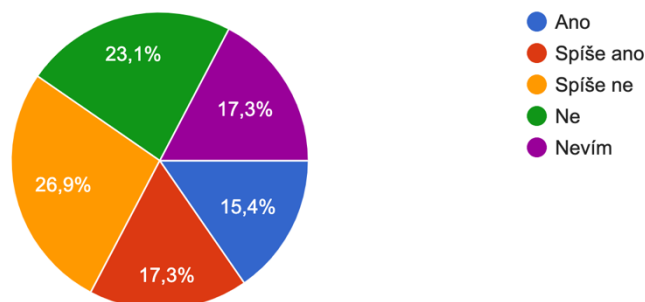

V první otázce čtvrtého bloku se dozvídáme, zda by respondenti měli zájem o setrvání v Evropské unii či nikoliv. Na výběr měli z pěti možností, kterými byly ano, spíše ano, spíše ne, ne a nevím. Nadpoloviční většina souhlasí s tím, aby Česká republika zůstala členským státem EU, konkrétně tak odpovědělo 82 lidí (52,5 %). Druhé největší zastoupení měla možnost „spíše ano“, kterou zvolilo 55 respondentů (35,3 %). Vystoupit z EU si přeje 3,2 % – 5 respondentů. Možnost „spíše ne“ pak zvolilo 9 lidí, tedy 5,8 %. Nevistých je 5 z odpovídajících (3,2 %), kteří zvolili možnost „nevím“. Dá se tedy konstatovat, že velká většina respondentů si uvědomuje důležitost EU a především její finanční pomoc, díky které máme zrekonstruované některé silnice, nemocnice, parky a množství dalších projektů na území České republiky, které se bez dotací neobejdou.

Graf 18 - Souhlasí respondenti s Brexitem (vystoupení Velké Británie z EU)? (Otázka č. 18)

18. Souhlasíte s Brexitem?

156 odpovědí

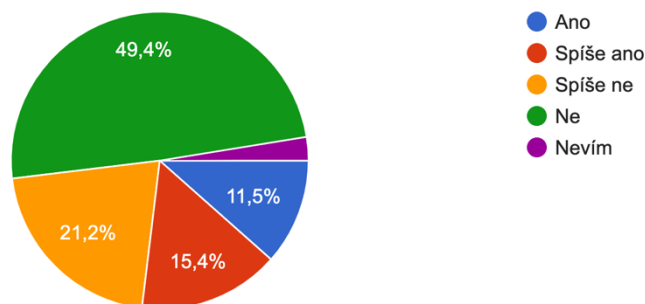

Dalším aktuálním tématem je Brexit, tedy referendum o vystoupení Spojeného království z Evropské unie, které již bylo definitivně schváleno. Zde měli respondenti na výběr ze stejných možností jako v předchozí otázce, odpovědi již však nejsou tak jednoznačné. Všechny odpovědi mají podobné zastoupení, tedy někde okolo 20 %. Nejvíce lidí vybralo možnost „spíše ne“ – 42 lidí (26,9 %), druhé největší zastoupení měla možnost „ne“ – 36 odpovědí (23,1 %). Další dvě možnosti zvolil stejný počet lidí – 27 (17,3 %) a jednalo se o možnosti „spíše ano“ a „nevím“. Nejméně odpovídajících zvolilo odpověď „ano“ – 24 respondentů (15,4 %).

Graf 19 - Souhlasí respondenti z pohledu občana s přijetím eura jako národní měny v České republice? (Otázka č. 19)

19. Chcete jako občané, aby Česká republika přijmula eura?

156 odpovědí

Poslední otázka, ke které se všechny předešlé vztahují, je názor na přijetí eura v ČR a měla stejné možnosti, jako otázka předchozí. Jak je možné vidět na výše uvedeném grafu, referendum by v České republice zřejmě nebylo úspěšné a pokud by vše stálo pouze na občanech, pravděpodobně by ke změně národní měny nedošlo. Jednoznačnou odpověď „ne“ zvolila téměř polovina – 77 respondentů (49,4 %). Na druhé straně možnost „ano“ zvolilo 18 lidí (11,5 %). Náklonnost k euru (odpověď „spíše ano“) zabírá skupina respondentů čítající 15,4 % – 24 lidí. Proti tomu stojí možnost „spíše ne“, kterou si zvolilo 33 odpovídajících (21,2 %). Poslední možnou odpovědí bylo zvolit eventualitu „nevím“, pro kterou se rozhodli čtyři respondenti, tedy pouze 2,6 %.

4.2. Rozbor zájmu o euro

Druhou částí bakalářské práce je vyhodnocení celého dotazníku a zjištění, zda existují rozdíly v názorech na přijetí eura mezi studenty čtyř již výše vypsanych fakult České zemědělské univerzity v Praze. Pro přehlednost byla vytvořena tabulka pomocí Microsoft Excel, který lze nalézt v přílohách k práci. Každá tabulka vždy obsahuje absolutní čísla odpovědí a k tomu procentuální zastoupení respondenty vybraných možností, které je zaokrouhlováno na dvě desetinná místa. Jak již bylo zmíněno v metodice, o tom, zda jsou respondenti o Evropské unii informováni rozhodovaly odpovědi ve druhé části dotazníku. Pokud odpověděli na čtyři a více odpovědi kladně nebo správně (jsou seznámeni s termínem eurozóna, znají Maastrichtská kritéria, vědí o zadluženosti EU, znají současný počet členských států Evropské unie a vědí, kde sídlí Centrální Evropská banka), dají se považovat za informované o tomto tématu.

Tabulka 2 - Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů

Informovanost	Zájem o euro					
	Ano; spíše ano		Ne; spíše ne		nevím	
Informovaní	1	3,57 %	6	21,43 %	0	0,00 %
Neinformovaní	8	28,57 %	13	46,43 %	0	0,00 %
Počet respondentů	9	32,14 %	19	67,86 %	0	0,00 %

Dle výše uvedené tabulky lze zjistit, že na Fakultě agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů jsou tři čtvrtiny respondentů neinformovaní o Evropské unii. Zároveň je zřejmé, že lidé, co se o EU zajímají, téměř jednotně nemají zájem o přijetí eura v České republice, euro by přijal pouze jeden z informovaných respondentů. Mezi lidmi, kteří nejsou tak dobře sečtělí v informacích o EU jsou výsledky vyrovnanější, zde má zájem o euro 8 odpovídajících, proti němu je 13. Po vyhodnocení odpovědí Fakulty agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů se dá konstatovat, že v případě vysoké informovanosti o základních věcech o EU není mezi studenty téměř žádný zájem o euro.

Tabulka 3 - Fakulta lesnická a dřevařská

Informovanost	Zájem o euro					
	Ano; spíše ano		Ne; spíše ne		nevím	
Informovaní	0	0,00 %	5	23,81 %	0	0,00 %
Neinformovaní	5	23,81 %	8	38,10 %	3	14,29 %
Počet respondentů	5	23,81 %	13	61,91 %	3	14,29 %

Tato tabulka se týká počtu odpovědí respondentů z Fakulty lesnické a dřevařské, kde je ihned vidět, že studenti nemají příliš velký zájem o politiku Evropské unie a méně jak jedna pětina respondentů není informovaná o faktech o EU. Všechny pět, kteří mají správné informace o EU, nemá zájem o přijetí eura v ČR. Mezi neinformovanými se nacházejí i tři odpovědi „nevím“, což je běžná odpověď u lidí, kteří neměli téměř žádnou odpověď ve druhém bloku dotazníku správně. Po vytvoření tabulky se tedy dá vyhodnotit, že v případě, že mají studenti z Fakulty lesnické a dřevařské správné informace o EU, nemají žádný zájem o přijetí eura za národní měnu v ČR.

Tabulka 4 - Provozně ekonomická fakulta

Informovanost	Zájem o euro					
	Ano; spíše ano		Ne; spíše ne		nevím	
Informovaní	8	14,04 %	20	35,09 %	0	0,00 %
Neinformovaní	3	5,26 %	25	43,86 %	1	1,75 %
Počet respondentů	11	19,30 %	45	78,95 %	1	1,75 %

V následující tabulce jsou uvedeny počty odpovědí studentů Provozně ekonomické fakulty, kde je okamžitě zřejmé, že se zde nachází větší množství správných odpovědí z druhého bloku dotazníku – 28 respondentů (49,12 %). Z posledního řádku lze vyčíst, že zájem o euro je na této fakultě menší než u předchozích – méně jak jedna pětina z respondentů. Oproti předchozím fakultám jsou jak informovaní, tak i neinformovaní studenti téměř jednotně rozhodnutí k nepřijetí eura za národní měnu v České republice.

Tabulka 5 - Technická fakulta

Informovanost	Zájem o euro					
	Ano; spíše ano		Ne; spíše ne		nevím	
Informovaní	1	4,35 %	6	26,09 %	0	0,00 %
Neinformovaní	6	26,09 %	10	43,48 %	0	0,00 %
Počet respondentů	7	30,44 %	16	69,57 %	0	0,00 %

Výše uvedená tabulka se týká počtu odpovědí od studentů, kteří docházejí na Technickou fakultu na České zemědělské univerzitě. Opět se zde potvrzuje, že pokud studenti nemají současné základní informace o Evropské unii, není jednoznačné, zda by přijali či nepřijali euro v České republice jako jediné platidlo. Naproti tomu stojí skupina těch, kteří jsou informovaní a jejich odpovědi jsou jednotnější, pouze jeden ze sedmi studentů má o euro zájem. Z posledního řádku lze vyčíst, že nadpoloviční většina by o euro neměla zájem.

Tabulka 6 - Respondenti, kteří nejsou studenty ani jedné z vybraných fakult ČZU

Informovanost	Zájem o euro					
	Ano; spíše ano		Ne; spíše ne		nevím	
Informovaní	8	29,63 %	3	11,11 %	0	0,00 %
Neinformovaní	2	7,41 %	14	51,85 %	0	0,00 %
Počet respondentů	10	37,04 %	17	62,96 %	0	0,00 %

Dle uvedené tabulky lze vyčíst, že i lidé mimo čtyři vybrané fakulty ČZU nemají zájem o euro. Oproti vybraným fakultám zde vychází opačné odpovědi u lidí, kteří jsou v základních věcech o EU informováni, mají o euro zájem v poměru 8:3. Je možné, že se jedná o ty, kteří v dotazníku uvedli, že jsou živnostníky. V případě zahraničních spoluprací je pro ně používat euro v České republice jednoznačným přínosem. Zájem o euro pak mají ti, kteří o Evropské unii nemají aktuální informace. Nechtějí přijmout novou měnu v České republice v poměru 14:2. Z posledního řádku tabulky je tedy zřejmé, že zájem o euro je podobný jako u Fakulty agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů, Fakulty lesnické a dřevařské a Technické fakulty, kde se pohybuje okolo 30 %.

Tabulka 7 - Celkový počet odpovědí

Informovanost	Zájem o euro					
	Ano; spíše ano		Ne; spíše ne		nevím	
Informovaní	18	11,54 %	40	25,64 %	0	0,00 %
Neinformovaní	24	15,38 %	70	44,87 %	4	2,56 %
Počet respondentů	42	26,92 %	110	70,51 %	4	2,56 %

Z následující tabulky lze vyčíst, že nejsou žádné zásadní rozdíly mezi respondenty, kteří se částečně zajímají o politiku Evropské unie a znají základní aktuální informace. Jak je již popsáno u rozboru dotazníku, mezi 156 respondenty je zájem o euro v České republice okolo jedné čtvrtiny (26,92 %), což je opravdu nízké číslo.

4.3.Souhrn poznatků

Jak již bylo zmíněno, hlavním cílem dotazníku bylo zjistit, zda je mezi studenty na České zemědělské univerzitě zájem o přijetí eura Českou republikou za národní měnu. Na tuto otázku bylo možné nalézt odpověď již v první části vyhodnocování dotazníku. Dle grafického znázornění u otázky číslo devatenáct je jasné, že zájem o euro mezi respondenty je okolo jedné čtvrtiny. Do výsledků jsou však zahrnuty i odpovědi lidí, kteří nejsou studenty ani jedné z vybraných fakult ČZU, jsou studenty jiných škol v ČR nebo mají již dostudováno. Tato skupina však zájem o euro v celkových výsledcích navyšuje (tabulka č. 6), překročila jako jediná hranici 37 % těch, kteří by rádi euro v ČR přijali.

Druhým cílem bylo zjistit, zda existují rozdíly v názorech na euro mezi studenty již zmiňovaných čtyř fakult ČZU, případně ostatními respondenty. Podle dat uvedených v tabulkách je zřejmé, že zde žádné zásadní rozdíly neexistují. Přijetí eura si na všech fakultách přeje zhruba jedna čtvrtina studentů, pouze na Provozně ekonomické fakultě je zájem výrazně nižší, pouze 19,30 %. Může být mírně zarážející, že právě studenti, kteří by měli mít ze všech oborů nejlepší informace o evropské problematice, nejsou příliš otevření přechodu na jinou měnu. Může to být tím, že vyšší informovanost u nich vyvolává obavy o budoucnost Evropské unie.

Posledním cílem praktické části bylo zjistit, zda jsou rozdíly v názorech na přechod na euro u respondentů, kteří mají aktuální informace o Evropské unii. Dle výše uvedených tabulek (číslo 2–6) je patrné, že u těch, kteří jsou o EU informovaní, je zájem o euro nižší. Jedinou skupinu s opačným názorem tvoří ti, kteří nejsou studenty ani jedné z vybraných fakult ČZU. Dá se tedy konstatovat, že až na jednu výjimku nelze spatřovat žádné pravidelné rozdíly mezi respondenty s aktuálními informacemi o evropské politice a těmi neinformovanými.

Posledním cílem bylo zjistit, zda se nachází více správných odpovědí v sekci dva v dotazníkovém šetření na Provozně ekonomické fakultě oproti ostatním fakultám. Lze vyčíst z tabulek, že se opravdu nachází nejvíce informovaných studentů právě na ekonomických studiích, počet správných odpovědí ale nižší než očekávání – 28 informovaných respondentů z celkové počtu 57.

5. Závěr

Dotazníkové šetření bylo vytvořeno tak, aby bylo možné odpovědět na všechny čtyři výzkumné otázky položené před zahájením šetření. Jak již bylo zmíněno, výsledky byly určeny podle odpovědí 156 respondentů.

Dle výše vypsáných výzkumných otázek lze tedy vyvodit následující poznatky:

- V rozboru dotazníku u otázky číslo 19 je jasné, že mezi respondenty je zájem o euro pouze 26,92 % – velká většina si tedy euro za národní měnu nepřeje.
- Mezi fakultami nelze spatřovat žádné zásadní rozdíly v názorech na euro, jednotně se všichni shodují, že o euro zájem není. Pouze u Provozně ekonomické fakulty je výrazně nižší zájem než u ostatních z vybraných fakult ČZU.
- Vzhledem k tomu, že velká většina odpovídajících o euro zájem nemá, nelze zde spatřovat pravidelné a výrazné rozdíly mezi informovanými a neinformovanými studenty. Kromě respondentů, kteří nejsou studenty ani jedné z vybraných fakult, se všichni ve větším počtu shodují, že o euro zájem nemají.
- V tabulce 4 lze vyčíst, že studenti jsou informovaní o Evropské unii v poměru 28:29, jedná se tedy o největší skupinu respondentů, kteří mají aktuální informace o Evropské unii. Dá se tedy konstatovat, že rozdíl se zde nachází, není však nijak extrémní a bylo očekávané větší množství správných odpovědí.

Podrobnější popis výsledků z dotazníkového šetření lze nalézt v podkapitole 4.3, kde bylo vysvětleno, proč k takovým výsledkům pravděpodobně došlo.

Tato bakalářská práce a její výsledky z šetření mohou posloužit k úvaze o referendu o přijetí eura v České republice. Je patrné, že ani mezi převážně mladými lidmi není zájem o změnu národní měny. Důvody k tomu mohou být různé, nejvíce by však respondentům vadila ztráta měny jako státního symbolu, vysoké náklady na zavedení eura a nejistota Evropské unie, která má v posledních letech nespočet problémů (nakazování přijetí uprchlických kvót členskými státy, obrovské finanční zadlužení apod.).

6. Seznam literatury

- [1] ČTK. *Týden: Němci čím dál víc věří euru, už neteskní po marce* [online]. 2013 [cit. 2020-09-23]. Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/byznys/svet/nemci-cim-dal-vic-veri-euru-uz-neteskni-po-marce_266758.html
- [2] *E15: Senátor za Pět hvězd založil novou stranu. Zvažuje název Italexit* [online]. 2020 [cit. 2020-09-24]. Dostupné z: <https://www.e15.cz/zahranicni/senator-za-pet-hvezd-zalozil-novou-stranu-zvazuje-nazev-italexit-1370982>
- [3] CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada, 2016. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5326-3.
- [4] BALDWIN, Richard E. a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. 4. vyd. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4568-8.
- [5] BALDWIN, Richard E. a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-1807-1.
- [6] KLAUS, Václav. *Institut Václava Klause: Václav Klaus pro časopis Týden k 20. výročí zavedení eura* [online]. 2019 [cit. 2020-08-31]. Dostupné z: <https://www.institutvk.cz/clanky/1260.html>
- [7] *Reuters: Greek MPs lash out at Germany over debt crisis* [online]. 2010 [cit. 2020-09-04]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/greece-germany/greek-mps-lash-out-at-germany-over-debt-crisis-idUSLDE61H1IZ20100218>
- [8] CIHELKOVÁ, Eva. *Nový regionalismus: teorie a případová studie (Evropská unie)*. V Praze: C.H. Beck, 2007. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7179-808-8.
- [9] SVATOŠ, Miroslav. *Zahraniční obchod: teorie a praxe*. Praha: Grada, 2009. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-2708-0.

- [10] LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. V Praze: C.H. Beck, 2007. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7179-560-5.
- [11] KALÍNSKÁ, Emilie. *Mezinárodní obchod v 21. století*. Praha: Grada, 2010. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-3396-8.
- [12] Česká národní banka: *Kritéria konvergence* [online]. [cit. 2020-09-06]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/mezinarodni-vztahy/hospodarska-a-menova-politika-v-eu/-kriteria-konvergence/
- [13] TOMŠÍK, Vladimír. *Euro: Maastrichtská kritéria: před použitím protřepat* [online]. Mladá fronta, 2001 [cit. 2020-09-06]. Dostupné z: <https://www.euro.cz/byznys/maastrichtska-kriteria-pred-pouzitim-protrepat-811388>
- [14] DĚDEK, Oldřich. *Zavedení eura: Členské státy eurozóny* [online]. Ministerstvo financí České republiky, 2014 [cit. 2020-09-06]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro/eurozona/clenske-staty-eurozony>

7. Přílohy

Příloha 1: analýza odpovědí dotazníkového šetření